

๑ ๙.

หนังสือสำหรับครู
แบบสอนเรียงความ
สำหรับชั้นประถมปีที่ ๒
ขุนสัมฤทธิ์วรรณการ เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งที่สาม ๕๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๑

ปกกระดาษราคาฉบับละ ๕๐ สตางค์
พิมพ์ที่โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ พระนคร
กรมตำรวจ กระทรวงธรรมการ
มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ม
๓๓๒.๖
ก

หนังสือสำหรับครู
แบบสอนเรียงความ
สำหรับชั้นประถมปีที่ ๒
ขุนสัมฤทธิ์วรรณการ เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งที่สาม ๕๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๑

ปกกระดาษราคาฉบับละ ๔๐ สตางค์
พิมพ์ที่โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ พระนคร
กรมตำรา กระทรวงธรรมการ
มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

คำแนะนำในการใช้หนังสือเล่มนี้

วิธีใช้ แบบสอนเรียงความชั้นประถมศึกษา ๒ น ได้แต่งขึ้นทำนองเดียวกับแบบสอนเรียงความชั้นประถมศึกษา ๑ แต่ได้ขยายรายการที่ควรสอนให้ยากขึ้นเท่านั้น นักเรียนคนใดที่เคยเรียนแบบสอนเรียงความชั้นประถมศึกษา ๑ มาก่อนแล้ว จะเรียนแบบสอนเรียงความชั้นประถมศึกษา ๒ ได้โดยง่าย แต่ถ้านักเรียนยังไม่เคยเรียนแบบสอนเรียงความชั้นประถมศึกษา ๑ มาก่อน ผู้สอนควรให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในแบบสอนเรียงความชั้นประถมศึกษา ๑ ดีก ๒ หรือ ๓ บทพอเป็นทางเสียก่อน แล้วจึงค่อยสอนตามแบบสอนเรียงความชั้นประถมศึกษา ๒ ต่อไป

อนึ่งแบบฝึกหัดในแบบสอนเรียงความชั้นประถมศึกษา ๒ น ได้วางไว้เป็นลำดับตั้งแต่ง่ายไปสู่ยาก จึงควรสอนตั้งแต่บทที่ ๑ เป็นต้นไป การสอนการเรียนจึงจะได้ผลดีถึงความมุ่งหมาย และถ้าสอนไปจบลงในเดือนใดให้สอนทวนต้นใหม่

การเตรียม แบบฝึกหัดในหนังสือเล่มนี้ มีบางบทที่ควรใช้รูปภาพ สัตว์ และของจริงให้นักเรียนดู ผู้สอนต้อง

เตรียมตั้งเหล่านไว้ก่อนเวลาสอน รูปภาพที่มีอยู่ในหนังสือ
เล่มนี้เล็กไป ต้องเขียนให้โตขึ้นเพื่อนักเรียนจะได้เห็นทั่วกัน
ทั้งชั้น และควรเขียนสำรวจไว้บนกระดานดำหรือกระดานก่อน
(ภาพขยายรูปในหนังสือนี้มีจำหน่ายที่โรงพิมพ์กรมตำรวจ)

วิธีสอน (๑) คำถามคำตอบ คือสอนให้นักเรียนตอบ
ให้ตรงคำถาม พูดเป็นประโยค และแสดงความคิดความเห็น
เป็นคำพูด ให้ตรงตามความมุ่งหมาย นักเรียนมักจะพูดหรือ
ตอบคำถามแต่เพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ ดังเช่นผู้สอนถามว่า
“มันน้อยที่ไหน?” นักเรียนจะตอบแต่เพียงว่า “เกาอี้”
หรือ “บนเกาอี้” เท่านั้นพอ เพราะไม่เป็นประโยค เวลา
ที่นักเรียนตอบคำถามต้องคอยระวังให้พูดให้เป็นประโยค มี
ประธาน กริยา หรือ กรรม พร้อมส่วน ส่วนการรวม
รวมคำตอบขึ้นเป็นเรื่องจะต้องสอนให้นักเรียนรู้จักคัดถ้อยคำที่
ซ้ำซากออก และให้รู้จักใช้เครื่องหมายเชื่อมประโยคให้เข้า
กันสนิท เช่นนาย ก ไปป่า นาย ข ไปป่า นาย ก หาไม้ไผ่
นาย ข หาไม้ไผ่ เวลาเรียบเรียงเป็นเรื่องควรจะเป็น “นาย ก
กับนาย ข ไปป่าหาไม้ไผ่” คัดถ้อยคำที่ซ้ำกันคือ “ไปป่าหา

(卅)

ไม่ได้" ออกเสีย ไรเครื่องแก้ว "กับ" เต็มประโยชน์
 คงหนีความจางจะคดขุ่น

(๒) ของจริงหรือรูปภาพ ^{วิช^๒}ผู้สอนต้องใช้คำถามนำ และรวมเรื่องอย่าง ^{วิช^๒}ข้อ ๓. ในแบบฝึกหัดต่อไป ได้ตั้งคำถามคำตอบไว้เป็นแบบบ้าง ดังหัวข้อไว้ให้ผู้สอนเลือกใช้คำถามเขาเองบ้าง ผู้สอนต้องระวังใช้คำถามแต่ที่เป็น ความรู้เดิมของนักเรียน เพราะต้องการจะสอนภาษาไม่ใช่สอนวิทยา เช่นจะถามว่า “ใบไม้มีรูปร่างดีเป็นอย่างไร? ใช้ทำอะไรได้บ้าง?” ถามได้ แต่ถ้าจะถามว่า “ใบไม้มีประโยชน์อย่างไรแก่ต้นของมัน?” เช่นนี้ไม่ควรถาม เพราะยากเกินความรู้ของนักเรียนในชั้นที่จะตอบได้ (ดู ^{วิช^๒}ข้อ บทเรียนด้วยของหน้า ๓๓ ว่าด้วยคำถาม)

ส่วนหัวข้อที่ผู้สอนจะถามนักเรียน ควรจะถามให้เป็น
ลำดับอย่าให้ก้าวก่ายกัน จะถามข้อใดก่อนและหลังควรจะ
ให้เบ็ดเตล็ด

๑. ถ้าเป็นรูปภาพ

ก. ภาพอะไร?

๑. สิ่งสำคัญในภาพนั้น

(ง)

๒. ถ้าเป็นสัตว์

ค. ส่วนประกอบของสิ่งนั้น ๆ

ง. อาการของสิ่งนั้น ๆ

ก. รูป ขนาด

ข. ส่วนตัว

ค. ส่วนหัว

ง. ส่วนหาง

จ. ชะนิต

ฉ. ประโยชน์หรือโทษ

๓. ถ้าเป็นต้นไม้

ก. ราก

ข. ลำต้น

ค. ขนาด

ง. ใบ

จ. ดอกและผล

ฉ. ชะนิต

ช. เกิดในที่อย่างไร ?

ซ. ประโยชน์หรือโทษ

๔. ถ้าเป็นวัตถุ

ก. รูปหรือลักษณะ

ข. สี

(๑)

ค. ทำด้วยอะไร ?

ง. ชนิด

จ. ประโยชน์หรือโทษ

(๓) นิทานแต่ละเรื่องเบ็ดเตล็ด ควรให้เด้าปากเปล่าบ้าง เขียนบ้างสลับกัน ข้อสำคัญในเวลาสอนต้องใช้วิธีชักถามให้นักเรียนรู้จักจับใจความสำคัญของเรื่องทุก ๆ เรื่อง ขรรมดา เรื่องถ้าจะแบ่งเป็นข้อ ๆ ก็ได้ ๓ ข้อ คือ

๑. ข้อเริ่มเรื่อง

๒. ข้อความต่อ ๆ ไป

๓. ข้อส่งท้าย

ตัวอย่าง เรื่องหมากับเงา ในนิทานข้อป ข้อเริ่มเรื่อง ได้แก่ หมาได้ก้อนเนื้อ ข้อความต่อ ๆ ไป ได้แก่ หมาเห็นเงาของมันในน้ำ ข้อส่งท้าย ได้แก่ หมาอดก้อนเนื้อ ส่วนข้อความอื่น ๆ นั้นเป็นพลความ นักเรียนไม่จำเป็นต้องจำให้เหมือนแบบทุกคำ เมื่อเวลาเรียบเรียงใช้ถ้อยคำสำนวนของตนเอง ถ้อยคำสั้น ๆ ดีกว่าถ้อยคำยืดยาวเยิ่นเย้อ

เรื่องนิทาน ถ้าจะนำมาสอนนอกจากแบบ ก็ต้องเลือกนิทานที่ไม่ใช่ทุพภิกขภัย ในเวลาที่จะบอกให้นักเรียนเรียบเรียง

(๑)

ควรจะเล่าซ้ำ ๆ และให้โดยนัยทั่วชั้น ข้อความตอนไหนสำคัญ
เตือนให้นักเรียนสังเกตไว้ หรือจะให้นักเรียนไปอ่านที่บ้าน
แล้วนำมาแต่งในเวลาเรียนบ้างก็ได้

วิธีตรวจ ประโยชน์สำคัญที่นักเรียนจะได้รับจากการเรียน
เรียงความ อยู่ที่การตรวจตราโดยละเอียดถี่ถ้วนของผู้สอน
ถ้าผู้สอนไม่ตรวจหรือตรวจแต่ไม่ละเอียด นักเรียนจะไม่ได้
รับผลตามส่วนที่ควรจะได้ ฉะนั้นทุก ๆ ครั้งที่ผู้สอนให้นักเรียน
ทำแบบฝึกหัดบทใดไปแล้ว ต้องถือเป็นการบังคับว่า จะ
ต้องตรวจให้เสร็จเสียก่อน จึงจะให้ทำบทอื่นต่อไปได้

การตรวจเรียงความมีอยู่ ๒ ทางคือ ตรวจในเวลาเรียน
ทางหนึ่ง ตรวจนอกเวลาเรียนนอกทางหนึ่ง แต่ทั้ง ๒ ทาง
นี้จะแยกออกจากกันไม่ได้ เพราะเหตุว่า ถ้าจะตรวจแต่
ในเวลาเรียนทางเดียว ถ้าชั้นใดมีนักเรียนมาก กว่าจะตรวจ
เสร็จก็จะเสียเวลามาก หรือถ้าจะตรวจแต่่นอกเวลาเรียน
ทางเดียว เมื่อนักเรียนทำแล้วก็จะเสียเวลาเช่นเดียวกัน เหตุ
ฉะฉานการตรวจเรียงความควรกระทำดังนี้ คือ เมื่อเห็นว่า
นักเรียนคนใดทำแล้วในเวลาเรียนก็ตรวจไปในเวลาเรียน ถ้า
ตรวจไม่แล้วจึงนำไปตรวจนอกเวลาเรียน พบคำใดผิดต้อง

แก้ไขในสมุดหรือกระดานชนวนของนักเรียน ถ้ามีคำผิดคำใด
สำคัญ เห็นว่านักเรียนจะต้องรู้ทั่วถึงกัน ต้องจดคำผิด
นั้น ๆ ไว้ในสมุดของผู้สอน เมื่อถึงเวลาสอนคราวหลัง นำ
คำผิดนั้น ๆ มาอธิบายบนกระดานคำให้นักเรียนรู้ทั่วถึงกัน

เวลาตรวจตราจะแบ่งตรวจเป็น ๒ แผนก คือ แผนกเนื้อ
เรื่อง และแผนกผิดต่าง ๆ

๑. แผนกเนื้อเรื่อง ต้องดูว่านักเรียนเรียบเรียงได้เรื่อง
บริบูรณ์หรือบกพร่อง ถ้าบกพร่องตรงไหน? ต้องชี้แจง
ให้เห็นเป็นตอน ๆ ไป

๒. แผนกผิดต่าง ๆ ในขั้นต้น ควรตรวจข้อผิดเหล่านี้
ให้มาก

ก. ไวยากรณ์ ต้องดูว่านักเรียนเรียบเรียงเป็น
ประโยคถูกต้องตามไวยากรณ์ มีประธาน กริยา กรรม ครบ
ตามส่วนหรือไม่? ใช้เครื่องหมายถูกต้องหรือไม่? ใช้คำ
สรรพนามถูกต้องหรือไม่? เหล่านี้เป็นต้น

ข. สำนวน ต้องดูว่านักเรียนใช้คำพูดห้วน ๆ ละ ๆ
ผิดความนิยมหรือไม่? เช่นว่าประทานว่า 'รับ' คำคัญว่า
'จ้ง' เหล่านี้เป็นต้น

(๕)

ค. ตัวสะกดการันต์ ใช้ผิดไปจากแบบหรือไม่?
ถ้าผิดต้องให้แก่ ทำนองเดียวกับแก้ไขเวลาเขียนตามบอก

ง. สกปรก ข้นต้องกวัดขึ้นให้มาก เช่นเขียน
แล้วลบ ขีดฆ่า ตัวหนังสือไม่ชัด ไม่คั่นหน้ากระดาษ เหล่านี้
เป็นต้น

ขุนสัมฤทธิ์วรรณการ

กองข้าหลวงตรวจการประจำภาค

เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๖

สารบัญ

แบบฝึกหัดที่	๑	เรื่องความตาย	หน้า	๓
๑๑	๑๑	๒ เรื่องกล้วย	๑๑	๒
๑๑	๑๑	๓ เรื่องขงชาติ	๑๑	๕
๑๑	๑๑	๔ เรื่องเด็กซุกซน	๑๑	๗
๑๑	๑๑	๕ เรื่องหมาจิ้งจอกกับนกกระด่า	๑๑	๘
๑๑	๑๑	๖ เรื่องไก่	๑๑	๑๐
๑๑	๑๑	๗ เรื่องขวิดต	๑๑	๑๒
๑๑	๑๑	๘ เรื่องนาฬิกา	๑๑	๑๔
๑๑	๑๑	๘ เรื่องดา หมาจิ้งจอกและราชสีห์	๑๑	๑๖
๑๑	๑๑	๑๐ เรื่องแพะมีขยาศัย	๑๑	๑๗
๑๑	๑๑	๑๑ เรื่องการชื้อขาย	๑๑	๑๘
๑๑	๑๑	๑๒ เรื่องเด็กขี้ขลาด	๑๑	๒๐
๑๑	๑๑	๑๓ เรื่องคันทุลาบ	๑๑	๒๒
๑๑	๑๑	๑๔ เรื่องรถไฟ	๑๑	๒๓
๑๑	๑๑	๑๕ เรื่องเพื่องกับแพง	๑๑	๒๕
๑๑	๑๑	๑๖ เรื่องลูกแพะกับหมาป่า	๑๑	๒๖
๑๑	๑๑	๑๗ เรื่องม้า	๑๑	๒๘

แบบฝึกหัดที่ ๑๘	เรื่องคุณและโทษ	หน้า ๒๘
๑๑ ๑๑ ๑๘	เรื่องความกล้าหาญ	๑๑ ๓๑
๑๑ ๑๑ ๒๐	เรื่องอึ้งอ่างกับวัว	๑๑ ๓๒
๑๑ ๑๑ ๒๑	เรื่องอิฐ	๑๑ ๓๓
๑๑ ๑๑ ๒๒	เรื่องหุเบา	๑๑ ๓๕
๑๑ ๑๑ ๒๓	เรื่องเพื่อนเทียม	๑๑ ๓๗
๑๑ ๑๑ ๒๔	เรื่องท้อกับคั่ว	๑๑ ๓๘
๑๑ ๑๑ ๒๕	เรื่องฝากนักเรียน	๑๑ ๔๐
๑๑ ๑๑ ๒๖	เรื่องหนูประชุมปรึกษากัน	๑๑ ๔๑
๑๑ ๑๑ ๒๗	เรื่องเด็กหัวดื้อ	๑๑ ๔๓
๑๑ ๑๑ ๒๘	เรื่องกากับเหยี่ยว	๑๑ ๔๔
๑๑ ๑๑ ๒๙	เรื่องมะพร้าว	๑๑ ๔๖
๑๑ ๑๑ ๓๐	เรื่องชาวสวนกับตก	๑๑ ๔๗
๑๑ ๑๑ ๓๑	เรื่องเป็นนกอะไรดี	๑๑ ๔๘
๑๑ ๑๑ ๓๒	เรื่องชายโง่กับกตอง	๑๑ ๕๑
๑๑ ๑๑ ๓๓	เรื่องน้ำมีใจกรุณา	๑๑ ๕๒
๑๑ ๑๑ ๓๔	เรื่องนายพรานกับไก่ฟ้า	๑๑ ๕๔
๑๑ ๑๑ ๓๕	เรื่องเกตุ	๑๑ ๕๕
๑๑ ๑๑ ๓๖	เรื่องเพื่อนแท้	๑๑ ๕๖

แบบผูกหัตถ์	๓๗	เรื่องทุ่งนา	หน้า ๕๗
„	„ ๓๗	เรื่องต้นไม้ไทรกับคันอิ้อ	„ ๖๐
„	„ ๓๘	เรื่องหนู	„ ๖๓
„	„ ๔๐	เรื่องฉันช่วยคน	„ ๖๓
„	„ ๔๓	เรื่องช่วยเหลือนเพื่อน	„ ๖๔
„	„ ๔๒	เรื่องมด	„ ๖๕
„	„ ๔๓	เรื่องตัดสินความ	„ ๖๖
„	„ ๔๔	เรื่องพ่อค้าเกิดอกกับวัวต่าง	„ ๖๘
„	„ ๔๕	เรื่องเด็กตกบ่อ	„ ๗๐

แบบฝึกหัดที่ ๑

สนทนาโต้ตอบ เรื่องความตาย

วันหนึ่ง ช่างเย็บกับกะลาดี้มาพบกัน จึงสนทนากันถึงความ
ตายของบิดาและปู่ดังต่อไปนี้

ช่างเย็บ ฉันขอถามหน่อยเถิดว่า บิดาของท่านตายที่ไหน?

กะลาดี้ บิดาของฉันนะหรือ ตายบนเรือไฟในทะเล

ช่างเย็บ ปู่ของท่านล่ะตายที่ไหน?

กะลาดี้ ปู่ของฉันก็ตายบนเรือไฟในทะเลเหมือนกัน

ช่างเย็บ อ๊ะ ! ท่านยังกล้าไปในเรือไฟอีกหรือ? ท่าน

จะต้องตายอย่างบิดาและปู่ของท่านเหมือนกัน

กะลาดี้ จริง ! ฉันอาจจะต้องตายอย่างบิดา และปู่ของฉัน
แต่ฉันขอถามท่านบ้างว่า บิดาของท่านตายที่ไหน?

ช่างเย็บ บิดาของฉันนะหรือ ก็ตายในที่นอนนะซี

กะลาดี้ แล้วก็ปู่ของท่านตายที่ไหนล่ะ?

ข้างเย็บ

กระดาษ

บ๊องของฉันก็ตายในที่นอนเหมือนกัน

ฮะ ! ท่านยังกล้าไปนอนในที่นอนอีกหรือ ?

ท่านจะต้องตายอย่างบิดาและบ๊องของท่านเหมือนกัน.

หมายเหตุ

ผู้สอนเล่าเรื่องให้นักเรียนฟัง ๒ เที้ยว แต่ควรจะทำให้เป็นเรื่องติดต่อกัน แล้วเลือกนักเรียนคราวละ ๒ คน ให้สนทนาโต้ตอบกันหน้าชั้นใช้ไวยากรณ์ของนักเรียนเอง ระมัดระวังให้เรื่องออกนอกทาง (พยายามฝึกหัดทำทางด้วยยิ่งดี) เมื่อเห็นว่าเข้าใจดีแล้วจึงให้นักเรียนเรียบเรียง จะเรียงอย่างแบบคำถามคำตอบหรือเป็นเรื่องติดต่อกันก็ได้ แต่อย่าให้เนื้อเรื่องห่างไกลกว่าแบบนัก

๑๕๐๐

แบบฝึกหัดที่ ๒

เรื่องกล้วย

ผู้สอนนำต้นกล้วยที่มีรากและใบมาวางหน้าชั้นให้นักเรียนดู แล้วถามให้นักเรียนตอบปากเปล่าดังนี้

ถาม รากของต้นกล้วยเป็นอย่างไร ? (ให้นักเรียนดูรากกล้วย)

ตอบ รากของต้นกล้วยเป็นรากใหญ่และรากฝอย

ถาม ลำต้นเป็นอย่างไร ? สูงประมาณเท่าไร ?

ตอบ ลำต้นเป็นกาบ ๆ สูงประมาณ ๓ เมตร

ถาม ใบกล้วยงอกออกจากส่วนไหนของต้น ?

ตอบ ใบกล้วยงอกออกจากปลายกาบที่ยอดของมัน

ถาม ไบกล้วยเราเรียกว่าอะไร ?

ตอบ ไบกล้วยเราเรียกว่าไบคอง

ถาม ไบกล้วยมีรูปคล้ายอะไร ?

ตอบ ไบกล้วยมีรูปคล้ายใบพายแต่ใหญ่กว่ามาก

ถาม ไบกล้วยยาวประมาณเท่าไร ?

ตอบ ไบกล้วยยาวประมาณ ๒ เมตร

ถาม ไบกล้วยมีสีอย่างไร ?

ตอบ ไบกล้วยเมื่ออ่อนสีเขียว เมื่อแก่เหลือง

ถาม ดอกกล้วยมีรูปอย่างไร ? ออกที่ส่วนไหนของต้น ?

ตอบ ดอกกล้วยมีรูปคล้ายดอกบัวแต่ใหญ่กว่า ออกที่
ยอดของต้น

ถาม ดอกกล้วยเรียกว่าอะไร ?

ตอบ ดอกกล้วยเรียกว่า ปลี

ถาม ลูกกล้วยที่ติดกันเป็นคืบ ๆ เรียกว่าอะไร ?

ตอบ ลูกกล้วยที่ติดกันเป็นคืบ ๆ เรียกว่า หัว

ถาม หัวกล้วยที่ติดรวมกันอยู่เรียกว่าอะไร ?

ตอบ หัวกล้วยที่ติดรวมกันอยู่เรียกว่า เครือ

ถาม กัด้วยมีกี่ชนิด? ชนิดอะไรบ้าง?

ตอบ กัด้วยมีหลายชนิด เช่น กัด้วยหอม กัด้วยหักมุก
กัด้วยไข่ กัด้วยตานี เป็นต้น

ถาม กัด้วยเกิดในที่อย่างไร?

ตอบ กัด้วยเกิดในที่ลุ่ม

ถาม กัด้วยมีประโยชน์อย่างไร?

ตอบ กัด้วยมีประโยชน์หลายอย่าง เช่น ใบของใช้ห่อของ
กาบใช้ทำเชือกได้ ปลัดและผลใช้รับประทาน เป็นต้น

หมายเหตุ เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ใจความแล้ว ให้นักเรียนช่วยกัน
เรียบเรียง ผู้สอนเขียนลงบนกระดานดำ ถ้อยคำสำนวนที่นักเรียน
บอกให้เขียน ถ้าไม่คิดต้องคิดแปลงแก้ไขไปด้วยที่เดียว เวลา
เรียบเรียงหมดเรื่องแล้ว ให้นักเรียนคนหนึ่งหรือสองคนอ่านให้
นักเรียนในชั้นฟัง แล้วลบกระดานดำ ต่อไปให้นักเรียนคนอื่นๆ
เล่าปากเปล่าจนทั่วชั้น เนื้อเรื่องที่เรียบเรียงอย่าให้ห่างไกลกว่า
นี้นัก

“ กัด้วยมีราก ๒ ชนิดคือรากใหญ่และรากฝอย ลำต้น
เป็นกาบ ๆ สูงประมาณ ๓ เมตร ที่ปลายกามีใบรูปคล้าย
ใบพายแต่ใหญ่กว่าเรียกว่าใบของ ยาวประมาณ ๒ เมตร

เมื่ออ่อนมีสีเขียวเมื่อแก่สีแดง ดอกมีรูปคล้ายดอกบัวแต่
ใหญ่กว่าเรียกว่า ปลี เมื่อดอกบานกาบปลีหลุด ถูกลดด้วย
คิติดันเป็นคืบ ๆ คืบหนึ่งเรียกว่า หวี ทั้งหมดเรียกว่า เครือ
กล้วยมีหลายชนิด เช่น กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม กล้วยไข่
กล้วยหักมุก กล้วยตานี เป็นต้น กล้วยเกิดในที่ลุ่ม กล้วย
ใช้เป็นประโยชน์ได้ทุก ๆ ส่วน เช่น ใบของใช้ห่อของ กาบ
ใช้ทำเชือก ไล่ ปลี และผลใช้รับประทานเหล่านี้เป็นต้น”

แบบฝึกหัดที่ ๓

เรื่องธงชาติ

เขาเล่าว่ามีเด็กไทยหลายคน ไปเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียน
ของชาวต่างประเทศแห่งหนึ่ง เมื่อโรงเรียนจะหยุดปลายปี
ครูจัดให้มีการวิ่ง ได้แขวนธงชาติขึ้นไว้รอบสนาม แต่
ธงชาติไทยหาได้แขวนไม่ พวกนักเรียนไทยจึงไม่ไปเข้า
ประชุมด้วย ครูเรียกหัวหน้านักเรียนไทยไปถามว่า “ทำไม
พวกเธอจึงไม่ไปเข้าประชุมเล่นการวิ่ง?” หัวหน้านักเรียน
ไทยตอบว่า “การที่พวกข้าพเจ้าไม่ไปเข้าประชุม เพราะเหตุ
ว่าการวิ่งคราวนี้ ครูไม่ได้แขวนธงชาติไทยไว้ด้วย พวก

ข้าพเจ้าถือว่าเป็นการตกชาติ ข้าพเจ้าจึงไม่ไปเข้าประชุมด้วย” เมื่อครูได้ฟังดังนั้นจึงขอโทษนักเรียนไทย และรับเอาธงชาติไทยขึ้นแขวนทันที

หมายเหตุ ก่อนที่ผู้สอนจะให้นักเรียนเรียงความเรื่องนี้ ให้ใช้วิธีซักถามใจความของเรื่อง และให้รู้จักจับใจความของเรื่องเป็นข้อๆ ตามที่กล่าวไว้แล้วในวิธีสอนข้อ ๓ เป็นการสอนย่อเรื่องไปในตัวด้วย

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

นักเรียนไทยไปเข้าแถวเรียนอยู่ในโรงเรียนของชาวต่างประเทศ โรงเรียนนี้มีการรื่นเริง ได้แขวนธงชาติของเขา แต่ไม่แขวนธงชาติไทย

ข. ข้อความต่อๆ ไป

นักเรียนไทยเห็นว่าเป็นการตกชาติ จึงไม่ไปเข้าประชุมด้วย

ค. ข้อส่งท้าย

ครูทราบเรื่อง จึงขอโทษนักเรียนไทย และเอาธงชาติไทยขึ้นแขวน

แบบฝึกหัดที่ ๔

เรื่องเด็กชุกชน

ผู้สอนเล่าเรื่องตามภาพข้างบนนี้ให้นักเรียนฟังโดยสังเขป แล้วจึงถาม
ให้นักเรียนตอบปากเปล่าดังนี้

ถาม ในภาพทั้งสองนี้ มีอะไรบ้าง?

ตอบ ในภาพทั้งสองนี้ มีต้นไม้ รังนก ไข่มุก แม่เหล็ก และ
เด็ก (ตอบคนละอย่าง)

ถาม รังนกอยู่ที่ไหน?

ตอบ รังนกอยู่บนกิ่งไม้เล็ก ๆ

ถาม ในวังนกกมีอะไร ?

ตอบ ในวังนกกมีไข่นกก

ถาม ในวังนกกมีไข่นกกอยู่กี่ฟอง ?

ตอบ ในวังนกกมีไข่นกกอยู่ ๕ ฟอง

ถาม เด็ก^๕ขึ้นไปบนต้นไม้ทำไม ?

ตอบ เด็ก^๕ขึ้นไปบนต้นไม้เพื่อจะเอาไข่นกก

ถาม แม่^๕นกทำอย่างไรเมื่อเห็นเด็ก^๕ขึ้นไปบนต้นไม้ ?

ตอบ แม่^๕นกตกใจบินหนีไป

ถาม เด็กได้ไข่นกกหรือไม่ ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ เด็กไม่ได้ไข่นกก เพราะพอเขา^๕ขึ้นไปเกือบจะถึง
วังนก ก็ไม้^๕หักตกลง

ถาม ทำไมถึงไม้^๕หัก ?

ตอบ เพราะถึงไม้^๕เด็กทาน้ำหนักตัวเด็กไม่ได้

ถาม ถึงไม้^๕หักไข่นกกเป็นอย่างไรร ?

ตอบ ถึงไม้^๕หักไข่นกกตกลงมาแตกหมด

ถาม ในที่สุดเด็ก^๕นั้นเป็นอย่างไรร ?

ตอบ ในที่สุดเด็ก^๕นั้นแขนหักและเจ็บตัวเปล่า

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๒)

“เด็กชายคนหนึ่งหนีตามารดาไปเที่ยวสวน เห็นรังนก
อยู่บนกิ่งไม้เล็กๆ ก็อยากได้ไข่นกในรังนั้น จึงปีนขึ้นไปบน
ต้นไม้ แม่นกเห็นก็ตกใจบินหนีไป เด็กคนนั้นเห็นไข่นกอยู่
ในรัง & พองนักดีใจ ก็ไต่ออกไปที่ปลายกิ่ง พอเกือบจะถึง
รังนก ก็ไม่ทันนำหนักตัวเด็กไม่ได้ก็หักลง เด็กพลัดตกลง
มาพร้อมกับกิ่งไม้ ไข่นกแตกกระจายอยู่ที่พื้นดิน ตกลงเด็ก
นั้นไม่ได้ไข่นก ข้าแชนหักและเจ็บตัวเปล่า”

แบบฝึกหัดที่ ๕

เรื่องหมาจึงจอกกับนกกระสา

หมาจึงจอกตัวหนึ่งมีกำลังพลาคิดคอก จึงไปว่าจ้างนกกระสา
ให้ช่วยเหาก้างปลาออกจากคอก เมื่อนกกระสาคาบเหาก้างปลา
ออกมาจากคอก หมาจึงจอกแล้ว จึงทวงค่าจ้างจาก
หมาจึงจอก หมาจึงจอกทำเป็นโกรธแล้วพูดว่า “ชะ!ชะ!
เข็นก้าเรบนก้าเดียว เมื่อปากของเข็งอยู่ในคอกข้า ถ้าข้าจับ
เข็งก็จะตายเปล่า ที่ข้าปล่อยให้เข็งเหาก้างปลาออกมาได้เช่นนั้น

ถาม ขนไก่เป็นอย่างไร ?

ตอบ ขนไก่อ่อนนุ่มติดกันเป็นแผ่นๆ คด้ายใบไม้ มีดีต่างๆ กัน

ถาม ทำไมไก่จึงบินไกลเหมือนนกไม่ได้ ?

ตอบ เพราะไก่มีปีกเล็ก และไม่แข็งแรง จึงบินไกลเหมือนนกไม่ได้

ถาม ไก่ใช้อะไรช่วยเคี้ยวอาหาร ?

ตอบ ไก่ใช้เท้าช่วยเคี้ยวอาหาร

ถาม ไก่มีกี่นิ้ว ?

ตอบ ไก่มีนิ้ว ๕ นิ้ว ข้างหน้า ๓ นิ้ว ข้างหลัง ๒ นิ้ว

ถาม บนหัวไก่มีอะไร ?

ตอบ บนหัวไก่มีเนื้อแดงๆ เรียกว่าหงอน

ถาม ปากไก่เป็นอย่างไร ?

ตอบ ปากไก่แข็ง ปลายแหลมคม ไม่มีฟัน

ถาม ไก่มีกระดูก ? กระดูกอะไรบ้าง ?

ตอบ ไก่มีหลายกระดูก คือ ไก่แจ้ ไก่อยู่ ไก่ตะเภ่า ไก่พันทาง ฯลฯ

ถาม ไก่มีประโยชน์แก่คนอย่างไร ?

ตอบ ไก่มีประโยชน์แก่คน คือ เนื้อใช้เป็นอาหาร ขนใช้
ยัดฟูก เบาะ หมอน เป็นต้น

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๒)

“ไก่มีรูปร่างคล้ายนกแต่ตัวใหญ่กว่า ขนของมันอ่อนนุ่ม
ติดกันเป็นแผ่น ๆ คล้ายใบไม้ งอกอยู่ทั่วตัว มีสีต่าง ๆ กัน
ปีกเล็กไม่แข็งแรง จึงบินไกลอย่างนกไม่ได้ ขาเล็กแต่
แข็งแรง นิ้วเท้ามี ๔ นิ้ว ข้างหน้า ๓ นิ้ว ข้างหลัง ๑ นิ้ว
สำหรับคุ้ยเขี่ยหาอาหาร ข้างบนหัวมีหงอนสีแดง ๆ เป็นก้อน
เรียกว่าหงอน ปากแข็งแรงแหลมคมไม่มีฟัน ไก่มีหลาย
ชนิด คือ ไก่แจ้ ไก่โอ ไก่ตะเภา ไก่พันธุ์ต่าง ๆ ฯลฯ ไก่มี
ประโยชน์แก่คน คือ เนื้อใช้เป็นอาหาร ขนใช้ยัดฟูก เบาะ
หมอน เป็นต้น”

แบบฝึกหัดที่ ๗

เรื่องอวดดี

วันหนึ่งเวลาหยุดพักกลางวัน นักเรียนหญิงสองคนนั่งคุย
กันถึงเรื่องเครื่องแต่งตัว ต่างคนต่างจะคุยอวดดีว่าเครื่อง

แต่งตัวของคนดีกว่าของเพื่อน เด็กหญิงคนหนึ่งพูดว่า “เมื่อวานนี้ บิดาฉันซื้อแพรผกมให้ฉันหนึ่งงามเหลือเกิน” อีกคนหนึ่งพูดว่า “บิดาฉันซื้อหมวกให้ใบหนึ่งงามมากเหมือนกัน”

ต่อมาที่โรงเรียน มีการวิ่งแข่ง นักเรียน ทั้งหลาย ต่างก็แต่งตัวอย่างสวยงามมาในงานนั้น ส่วนเด็กหญิงทั้งสองนั้น เมื่อมาพบกันเข้า ก็มีความอายซึ่งกันและกัน จนแทบจะมองดูหน้ากันไม่ได้ เพราะเขาทั้งสองไม่ได้แต่งตัวด้วยสิ่งของตามที่คุยกันได้ มาในงานออกหน้าออกตาครวญเลย

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

นักเรียนหญิง สองคนคุยกันถึง
เรื่องเครื่องแต่งตัว

ข. ข้อความต่อๆ ไป

นักเรียนหญิง ทั้ง สอง คนไม่มี
เครื่องแต่งตัว แต่งมาในงาน

ค. ข้อส่งท้าย

เมื่อเขามาพบกัน ต่างก็มีความ
อายซึ่งกันและกัน

แบบฝึกหัดที่ ๘

เรื่อนาฬิกา

ผู้สอนนำนาฬิกามาตั้งหรือแขวนไว้หน้าชั้นให้นักเรียนดู แล้วถามให้
นักเรียนตอบปากเปล่าดังนี้

ถาม นาฬิกามีประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ นาฬิกามีประโยชน์สำหรับบอกเวลา

ถาม เรือนนาฬิกาทำด้วยอะไร ?

ตอบ เรือนนาฬิกา ทำด้วยไม้บ้าง ทองเหลืองบ้าง เงินบ้าง
 นิกเกิลบ้าง (ตอบคนละอย่าง)

ถาม เครื่องจักรทำด้วยอะไร ?

ตอบ เครื่องจักรทำด้วยเหล็กบ้าง ทองเหลืองบ้าง

ถาม ข้างนอกมีกระจกไว้เพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ ข้างนอกมีกระจกไว้เพื่อป้องกันเข็มและกันละออง

ถาม บนหน้าปัทม์มีอะไร ?

ตอบ บนหน้าปัทม์ มีตัวเลข และขีดเล็กๆ ระหว่างตัวเลข
 กับมีเข็ม ๒ อัน

ถาม ตัวเลข และขีดเหล่านั้นมีไว้เพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ ตัวเลขบอกชั่วโมง และขีดบอกนาที

ถาม นาฬิกามีกี่ชนิด ?

ตอบ นาฬิกามีหลายชนิด เช่น นาฬิกาพก นาฬิกาตั้ง
นาฬิกาแขวน

ถาม นาฬิกาทำที่ไหนมาก ?

ตอบ นาฬิกาทำที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์มาก .

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๒)

“นาฬิกาเป็นประโยชน์สำหรับบอกเวลา ส่วนนอกเรียกว่าเรือน ทำด้วยไม้บ้าง ทองเหลืองบ้าง เงินบ้าง นิกเกิลบ้าง เครื่องจักรทำด้วยเหล็กและทองเหลือง ข้างนอกมีกระจกไว้เพื่อป้องกันเข็มและกันระของ บนหน้าปัทม์มีตัวเลขและขีดเล็ก ๆ สำหรับบอกชั่วโมงและนาที มีเข็ม ๒ อัน ดันอันหนึ่งยาวอันหนึ่ง ถ้าเข็มยาวหมุนไปได้รอบหนึ่ง เข็มสั้นก็เลื่อนไปตัวเลขหนึ่ง เรียกว่าชั่วโมงหนึ่ง นาฬิกามีหลายชนิด เช่น นาฬิกาพก นาฬิกาตั้ง นาฬิกาแขวน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ทำนาฬิกามาก”

แบบฝึกหัดที่ ๘

เรื่องลา หมาจึงจอกและราชสีห์

ตากับหมาจึงจอกสัญญากันว่า ถ้าตกทุกข์ได้ยากอย่างไร
 ก็จะไม่ทิ้งกัน วันหนึ่งสัตว์ทั้งสองพากันไปเที่ยวหากินในป่า
 ไปพบราชสีห์กำลังเคี้ยวเนื้อไก่ทอด จะหลบหนีก็ไม่ทัน หมาจึงจอก
 เห็นอันตรายจะมาถึงตัว จึงรีบวิ่งไปหาราชสีห์ แล้วบอก
 ว่าจะรับอาสาหาอาหารให้กินสักตัวหนึ่ง แต่ขออย่าให้ราชสีห์
 ทำอันตรายแก่ตัว ราชสีห์รับอาสาหมาจึงจอกจึงแต่งตั้งรับคำว่า
 ถ้าหมาจึงจอกคิดอ่านดวงตามาได้แล้ว จะปล่อยหมาจึงจอก
 ไป หมาจึงจอกดีใจ จึงไปพบกับลาว่า “ราชสีห์ไม่ทำ
 อันตรายแก่เราแล้ว” ลาหลงเชื่อเคี้ยวตามหมาจึงจอกไปจนตก
 หล่มลึก หมาจึงจอกจึงวิ่งมาบอกราชสีห์ว่า “ข้าพเจ้าดวงตา
 ไปติดหล่มอยู่แล้ว เชิญท่านไปกินเถิด” ราชสีห์ดีใจจับ
 หมาจึงจอกกินเสียก่อน แล้วจึงเดินไปกินลาที่หล่ม.

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

ตากับหมาจึงจอกไปพบราชสีห์

ข. ข้อความต่อไปนี้ หมายถึง จอกกัฏฐราชดีห์จะกิน
มัน มันจึงไปบอกราชดีห์ว่า
จะตวงตามาให้กิน

ค. ข้อส่งท้าย ราชดีห์ยอมให้หมายถึง จอกไป
ตวงตามากินหมดแล้ว จึงจับ
หมายถึง จอกกินเสียก่อน

แบบฝึกหัดที่ ๑๐

เรื่องแพะมีอริยาศัย

ผู้สอนเล่าเรื่องตามภาพข้างบนนี้ให้นักเรียนฟังโดยสังเขป แล้วจึงถาม
ให้นักเรียนตอบปากเปล่าดังนี้.

ถาม ในภาพทั้งสองนี้มีอะไรบ้าง?

ตอบ ในภาพทั้งสองนี้ มีแพะ สระพาน คดอง

ถาม มีแพะกี่ตัว? อยู่ที่ไหน?

ตอบ มีแพะสองตัว อยู่บนสระพาน

ถาม สระพานทอดข้ามอะไร?

ตอบ สระพานทอดข้ามคดอง

ถาม แพะ ๒ ตัวนั้นยืนอยู่อย่างไร?

ตอบ แพะ ๒ ตัว ยืนหันหน้าหากัน

ถาม ทำไมแพะ ๒ ตัวจึงหัดกันไม่ได้?

ตอบ เพราะสระพานเล็ก แพะ ๒ ตัวจึงหัดกันไม่ได้

ถาม ถ้าแพะทั้ง ๒ ตัวนี้หัดกันจะเป็นอย่างไร?

ตอบ ถ้าแพะทั้ง ๒ ตัวนี้หัดกันจะต้องคดสระพานจนน่าตาย

ถาม แพะทั้ง ๒ ตัวทำอย่างไร จึงเดินต่อไปได้?

ตอบ แพะตัวหนึ่งหมอบลง อีกตัวหนึ่งข้ามไป

ถาม การที่แพะตัวหนึ่งหมอบลงเป็นการแสดงอย่างไร?

ตอบ การที่แพะตัวหนึ่งหมอบลงเป็นการแสดงอหิยาศัยดีมาก

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๒)

“วันหนึ่งแพะสองตัวเดินมาพบกันกลางสะพานเล็ก ๆ ที่ทอดข้ามคลองแห่งหนึ่ง มันหยุดยืนหันหน้าเข้าหากันอยู่ครู่หนึ่ง เป็นเชิงตรงรอว่าจะทำอย่างไรดีจึงจะหลัดกันไปได้ เพราะถ้าขึ้นหลัดกันไป ไม่ตัวใดก็ตัวหนึ่งคงต้องตกจากสะพานจนน้ำตายเป็นแน่ ในที่สุดแพะตัวหนึ่งหมอบลงบนสะพานนั้น ให้อีกตัวหนึ่งเดินข้ามไป พอเพื่อนของมันข้ามไปแล้ว มันก็ลุกขึ้นเดินต่อไป แพะทั้ง ๒ ตัวนั้นรอดจากอันตราย ด้วยตัวหนึ่งแสดงอภัยภัยดีมาก”

แบบฝึกหัดที่ ๑๑

สนทนาโต้ตอบ เรื่องการซื้อขาย

นายจิตร	หมวกใบนี้ราคาเท่าไร?
คนขายของ	ราคา ๕ บาท ขอรับ
นายจิตร	แพงไป & บาทไม่ได้หรือ?
คนขายของ	ไม่ได้หรือขอรับ & บาทขาดตัว ผมไม่ได้บอกผ่าน
นายจิตร	ฉันยังไม่ต้องการละ?
คนขายของ	ไม่เป็นไรขอรับ ตามใจท่าน

นายจิตร รูปภาพแผ่นนั้นแล้วราคาเท่าไร?
 คนขายของ รูปภาพนั้นราคา ๒ บาท ๕๐ สตางค์ ขอรับ
 นายจิตร ดอ๊กไม่ได้หรือ?
 คนขายของ ไม่ได้หรือกขอรับ
 นายจิตร ถิ่นซ้อแผ่นหนึ่ง นี่ ! เงิน
 คนขายของ ขนบัตร์นี้ ๕ บาทนะ ขอรับ
 นายจิตร จ๊ะ
 คนขายของ นี่ขอรับ เงินทอน ๒ บาท ๕๐ สตางค์
 นายจิตร ฉันทาก่อนละ
 คนขายของ ขอรับ ขอบใจ วันหลังโปรดแวะมาชมของ
 ที่ร้านผมอีกนะ ขอรับ
 นายจิตร จ๊ะ

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๑.)

แบบฝึกหัดที่ ๑๒

เรื่องเด็กซ้อสัตย์

ในการสอบข้อสอบประจำภาค ครูประกาศแก่นักเรียนว่า
 ถ้าใครทำเลขถูกทุกข้อจะให้รางวัล นักเรียนทุกคนต่างก็ตั้ง

ใจทำอย่างเต็มความสามารถ นายส้มทำแล้วก่อน จึงนำ
กระดาษไปส่งครู แล้วออกไปจากห้องเรียน เขาเต็มใจ
กระดาษที่ทศเลขไฉ่น้อย นายจิตรซึ่งนั่งอยู่โต๊ะใกล้ ๆ กับ
นายส้มหยิบมาดู เห็นเลขของตัวผิด ๒ ข้อก็แก้ไขใหม่
แล้วเอาไปส่งครู พอเสร็จการสอบข้อนี้ ครูประชุมนักเรียน
บอกว่าคนที่ทำเลขถูกทุกข้อมี ๒ คน คือนายส้มกับนายจิตร
ส่วนของนายจิตรทำสะอาดดีกว่าของนายส้ม ดังนั้นจึงตัดสิน
ให้นายจิตรได้รับรางวัล นักเรียนทุกคนพากันคบมือให้
เกียรติยศแก่นายจิตร แต่นายจิตรนั้นไม่แสดงความยินดีเลย
เพราะเขารู้สึกว่า รางวัลที่เขาจะได้รับนั้นไม่บริสุทธิ์ เขาจึง
เดินไปหาครูชี้แจงความผิดที่ได้ทำไป และขอให้ครูยกรางวัล
นี้ให้แก่ นายส้ม

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัด ที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

ในการสอบข้อนี้ ครูประกาศ
ว่า ถ้าใครทำเลขถูกทุกข้อ
จะให้รางวัล

ข. ข้อความต่อไป

นายจิตรดูกระดาษทศเลขของ
นายส้ม แล้วแก้ของตัวให้ถูก
ครูตัดสินให้รางวัลแก่นายจิตร

ก. ข้อส่งท้าย

นายจิตรไม่รับรางวัล กลับ
ไปชี้แจงความผิดของตน และ
ขอให้ยกรางวัลให้แก่ชายอื่น

๕
แบบฝึกหัดที่ ๑๓

๔
เรื่องต้นกุหลาบ

ผู้สอนนำต้นกุหลาบมาวางหน้าชั้น ให้นักเรียนดู แล้วถามให้นักเรียน
ตอบทีละข้อ ๆ เมื่อใดความถูกต้องแล้ว ให้เขียนหัวข้อลงในกระดานดำดังนี้

๑. ต้น เป็นหนามสูงประมาณ ๒ เมตร
๒. ใบ จัก วั สี่เหลี่ยม
๓. ดอก ช้อนเป็นกลีบ ๆ สีส้มพุดอ่อน ชมพูแก่
แดง เหลือง กลิ่นหอม
๔. ชื่นในที่ ดินชุ่ม แต่ไม่ชุ่มแฉะนัก
๕. ประโยชน์ ทำช่อดอกไม้ ทำบุหงา เย็บอุบะ

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๒)

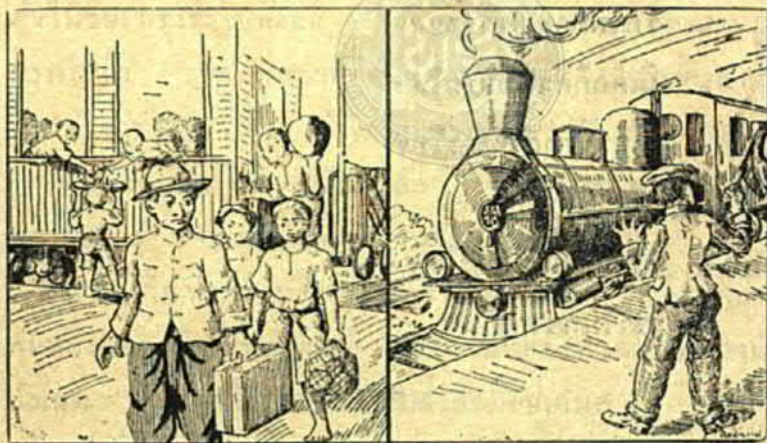
“ต้นกุหลาบมีกิ่งก้านสาขาคายคั่นไม้ใหญ่ แต่ไม่สูงนัก อย่างสูงประมาณ ๒ เมตร ถ้าต้นเป็นหนาม ใบรี ๆ

ริมเป็นจึก ๆ ดีเขียวแก่ คอกกดมซ้อนกันเป็นกตบ ๆ กตบบาง มีดีแดงบ้าง ชมพูแก่บ้าง ชมพูอ่อนบ้าง ดีเหลืองบ้าง ดีขาวบ้าง กตบหอมเย็นชวนดม มักขึ้นออกงามในที่ดินชุ่ม แต่ไม่แห้งจนเกินไป กุหลาบมีประโยชน์คือ ถ้าปลูกไว้มาก ๆ เก็บดอกขายได้ บางทีร้อยหนึ่งราคา ๒ บาทหรือ ๓ บาท ใช้ทำเป็นช่อดอกไม้ ทำบุหงาหรือเย็บอนุภักก็ได้”

แบบฝึกหัดที่ ๑๔

เรื่องรถไฟ

(๑) ผู้สอนบอกนักเรียนว่าภาพข้างบนนี้ คือภาพรถไฟมาถึงสถานี เมื่อคนลงหมดแล้ว นาย ตรวจ โบก ธง ให้ รถ เดิน ต่อไป แล้วให้หาคำเติมลงในช่องว่างให้ได้ความตามภาพนี้

“.....กำลังมาถึง..... มี..... ลงจาก.....
.....คน มี.....๒ คน..... หน้าต่าง สี ของจาก.....
ที่..... นายตรวจ..... จากรถ มือถือ..... โบก
ธง ให้ รถ เดิน ต่อไป.....”

(๒) ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. มีคนกี่คนที่ท่านเห็นในภาพบน?
๒. รถไฟมาหยุดที่ไหน?
๓. มีเด็กกี่คนที่บนรถไฟ?
๔. เด็กนั้นกำลังทำอะไร?
๕. เด็กนั้นอยู่ที่ไหน?
๖. คนที่ถือธงเป็นอะไร?
๗. เขาโบกธงทำไม?

แบบฝึกหัดที่ ๑๕

เรื่องเฟื่องกับแพ่ง

เด็กหญิงสองคนพี่น้อง ผู้พี่ชื่อเฟื่องผู้น้องชื่อแพ่งอยู่กับ
บิดามารดาณตำบลบ้านป่าแห่งหนึ่ง วันหนึ่งเด็กหญิงทั้งสอง
เห็นบิดามารดาว่าง จึงพากันไปเถาว่าจะไปเที่ยวป่า มารดา
อนุญาตให้ไปแต่สั่งว่าอย่ากลับให้ค่ำ เด็กหญิงทั้งสองดีใจ
รับคำมารดาแล้วพากันไป พอเวลาจวนเย็นก็กลับบ้าน มารดา
ถามเด็กหญิงเฟื่องว่า “เจ้าไปป่าพบเห็นอะไรที่น่าคบ้าง?”
เด็กหญิงเฟื่องตอบว่า “ฉันไม่เห็นอะไรที่น่าคุดักอย่างเดียว
ฉันไม่ชนะกรงรังไปทั้งนั้น ฉันเบื่ออยากจะกลับเสียแต่เมื่อ
แรกไปถึง แต่แพ่งอยากดูฉันก็ขอยืนอยู่” มารดาจึงถาม
แพ่งบ้างว่า “แพ่ง เจ้าได้เห็นอะไรบ้าง?” แพ่งตอบว่า
“ฉันได้เห็น ป่า เขา ต้นไม้ สัตว์ และสิ่งอื่นๆ ที่น่าคุดำชม
หลายอย่าง ฉันรู้สึกว่าได้ความรู้ขึ้นอีกมาก”

มารดาได้ฟังบุตรทั้งสองตอบต่างกันเช่นนั้น ก็รู้ได้ว่า
คนหนึ่งฉลาดมีความสังเกตดี แต่อีกคนหนึ่งโง่เขลาขาดความ
สังเกต มารดาจึงต้องคอยตามสั่งสอนอยู่เสมอ

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

เด็กหญิงเพ่ง และ เด็ก หญิง
แพ่งตามารดาไปเที่ยวว่า

ข. ข้อความต่อ ๆ ไป

เด็ก หญิง ทั้ง สอง กลับ บ้าน
มารดาให้เล่าเรื่องไปเที่ยวว่า
เด็กหญิงเพ่งเล่าว่า พบแต่
สิ่งที่ไม่น่าดูน่าชม เด็กหญิง
แพ่งเล่าว่าพบสิ่งที่น่าดูน่าชม
หลายอย่าง

ค. ข้อส่งท้าย

มารดาว่าคนหนึ่งฉลาด แต่
อีกคนหนึ่งโง่ จึงต้องคอย
สั่งสอนอยู่เสมอ

แบบฝึกหัดที่ ๑๒

เรื่องลูกแพะกับหมาป่า

ลูกแพะตัวหนึ่งเดินไปเที่ยวหากินแต่ดำพัง ไปพบหมาป่า
เข้าที่กตางทาง หมาป่าจึงออกไล่กวดจะจับกิน เมื่อลูกแพะ
เห็นจวนตัวจะวิ่งหนีไม่พ้น จึงแกล้งทำเป็นใจดีพูดกับหมาป่า

ว่า “นี่แน่ท่าน! ไหนๆ ข้าพเจ้าก็ต้องเป็นเหยื่อของท่าน
แล้ว แต่ก่อนที่ข้าพเจ้าจะตาย ข้าพเจ้าขอเตือนว่าให้สนุก
สักหน่อย” หมาน้ำได้ฟังดังนั้นก็ยอม ถูกแพะจึงถูกขึ้นเตือนว่า
ดังเสียงร้อง เบ๊ะ! เบ๊ะ! ดังขึ้นทุกที่ๆ หมาน้ำนั่งฟังเพลิน
ทันใดนั้น หมาน้ำได้เนื้อตัวหนึ่งได้ยินเสียง ถูกแพะร้องก็วิ่ง มา ดู
พบหมาน้ำเข้าก็ไล่กวัดไป ตกลงหมาน้ำเลยอดไม่ได้กินถูก
แพะตัวนั้น

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

ถูกแพะพบหมาน้ำวิ่งหนีไม่พ้น
จึงอ่อนน้อมขอเตือนว่า

ข. ข้อความต่อๆ ไป

ขณะที่ถูกแพะเตือนว่าอยู่ ได้
ดังเสียงร้องดังขึ้นทุกที่ หมาน้ำ
ได้เนื้อได้ยินเสียงถูกแพะร้อง
ก็วิ่งมา พบหมาน้ำ ได้หมา
น้ำไป

ค. ข้อส่งท้าย

หมาน้ำเลยอดไม่ได้กินถูกแพะ
ตัวนั้น

แบบฝึกหัดที่ ๑๗

เรื่องม้า

ผู้สอนนำภาพม้ามาแขวนหน้าชั้น ให้นักเรียนดูแล้วถามให้นักเรียนตอบ
ทีละข้อๆ เมื่อได้รับความถูกต้องแล้ว ให้เขียนหัวข้อลงในกระดาษคำดังนี้

๑. รูป ค่ายาวหรือควายน ผิดกันที่ไม่มีเขา
 กับไม่ผ่า รูปร่างประปรายกว่าตัว
 และควายมาก

๒. ส่วนตัว ก. คอ ยาว เป็นสัน
 ข. ขา เรียว แข็งแรง
 ค. ดี ต่างๆกัน

๓. ส่วนหัว ก. หัว เล็ก ยาว
 ข. ฟัน มีทั้งฟันคุดและฟันบด
 ค. ตา หู จมูก ใจ

๔. หาง เป็นพวง สำหรับมัดตัวแมลง

๕. ชนิด เทศ ไทย แดง

๖. ประโยชน์ ใช้ขับขี่ย บรรทุกของ (ม้าต่าง) ตากรถ
(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๒)

ม้ามีรูปร่างคล้ายวัวหรือควาย แต่ไม่มีเขาและกับไม่ผ่า

รูปร่างประปรายกว่าตัวหรือควาย ม้ามีสีต่างๆกัน คือ ขาว ดำ แดง เทา ฯลฯ คอยาว แบน เป็นสัน บนสันมีขนยาว ชนิดหนึ่งเรียกว่าผมคอ ขาเรียวแข็งแรงจึงวิ่งเร็ว หัวเล็ก ยาว ม้ามีทั้งพันธุ์ดีและพันธุ์ด้อย ตาหยาบและจมูกไว หางเป็นพวง มีขนสั้นยาว ๆ มีประโยชน์แก่มัน คือ ใช้มัดตัวแมลง ที่มารบกวน ม้ามีหลายชนิดคือ ม้าเทศ ม้าไทย ม้าแกลบ เป็นต้น มีประโยชน์แก่คนเรา คือ ใช้ขับขี่ บรรทุกของ (ม้าต่าง) และ ตากกรก เหล่านี้เป็นต้น

❦

แบบฝึกหัดที่ ๑๘

เรื่องคุณและโทษ

ชายคนหนึ่งมีธุระจะไปต่างจังหวัด ขณะขี่ม้าไปตามทาง ฝนตกทำให้อายุ เขาจะหาที่พักอาศัยไม่ได้ มีความโกรธแค้นเป็นกำลัง จึงคิดว่าฝนไปตลอดทาง ตามทางที่เขาจะไปนั้น ต้องเดินผ่านป่าไม้เล็กๆ แห่งหนึ่ง ในป่านี้มีนายโจรผู้หนึ่งแอบซุ่มคอยทำร้ายคนเดินทางอยู่ พอเห็นชายคนนั้นขี่ม้ามา เห็นเป็นโอกาสดีจะทำร้ายและชิงทรัพย์ได้ จึงยกบนขนิษฐาของตนบอกนายโจรว่า นายโจรผู้หนึ่งเห็นชายคนนั้นขี่ม้ามา เห็นเป็นโอกาสดีจะทำร้ายและชิงทรัพย์ได้ จึงยกบนขนิษฐาของตนบอกนายโจรว่า นายโจรผู้หนึ่งเห็นชายคนนั้นขี่ม้ามา เห็นเป็นโอกาสดีจะทำร้ายและชิงทรัพย์ได้ จึงยกบนขนิษฐาของตนบอกนายโจรว่า

เลี้ยงดูมันกับมัน เหลือพอไปดูเห็นนายโจรแอบซุ่มอยู่ก็ควมมำ
 หนี เมื่อไปตามทางเข้างังคิดได้ว่า การที่เขาบ่นและตำว่า
 ฝนที่ทำให้ได้รับความลำบากเด็กน้อยนั้นผิดมาก แท้จริงฝน
 นั้นเองที่ทำให้ดินบนของนายโจรเบียด เขาจึงได้รอดจาก
 อันตราย.

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

ชาย คน หนึ่งขณะที่ ชั่ว มาเดิน
 ทางถูกฝน เขาตำว่าฝนซึ่ง
 ทำให้เขาได้รับความลำบาก

ข. ข้อความต่อๆ ไป

นายโจร พบเข้าจึง เขาบ่น ยัง
 เพื่อชิงทรัพย์ แต่ดินบนเบียด
 ฟ้าฝน มันจึงไม่ถ่น

ค. ข้อส่งท้าย

ชาย คน นั้นไม่เป็น อันตราย
 เพราะฝนที่เขาตำแข่งมันเอง

แบบฝึกหัดที่ ๑๙
เรื่องความกล้าหาญ

(๑) ผู้สอนบอกว่าภาพข้างบนนี้ คือภาพเด็กกำลังเล่นน้ำ เด็กคนเล็ก
เหยียบก้อนหินพลาดตกลงไปในน้ำ ถ้าสักนี้ เด็กคนใหญ่ช่วยแก้ไขแล้วพาไป
ส่งบ้าน แล้วให้นักเรียนหาคำเติมลงในช่องว่างในข้อความต่อไปนี้ให้ได้ความ

“วันหนึ่ง เด็ก.....คน พวกกันไป.....อยู่ริม....
ทันใดนั้น.....เหยียบก้อนหิน.....ตกลงใน.....
เพื่อน.....ยืนอยู่.....ไต่ยืนเสียง.....จึง.....
ลงไป....น้ำ เขา....เด็กนั้นขึ้นมาได้ แต่...นั้น...น้ำ

พูดจาไม่ได้ เพื่อน.....ต้อง.....อยู่คนเดียวจึงพูดได้
แล้ว.....ทั้ง.....ก็พากัน.....บ้าน."

(๒) ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ภาพซ้ายเป็นภาพอะไร?
๒. มีเด็กหญิงกี่คน อยู่ที่ไหน?
๓. ทำไมเด็กหญิงจึงลงไปอยู่ในน้ำ?
๔. ภาพขวาเด็กหญิงกำลังทำอะไร?
๕. น้ำที่เห็นอยู่ในภาพนั้นลึกประมาณเท่าไร?

แบบฝึกหัดที่ ๒๐

เรื่องอิงอ่างกับวัว

- วัวตัวหนึ่งเที่ยวกินหญ้าอยู่ตามชายทุ่ง ขณะที่เตร่เล่น
ไปตามริมค แลเห็นไปเหยียบลูกธูปอย่างครอกหนึ่งตายเกือบ
หมด เหลืออยู่แค่ตัวเดียว ครั้นเมื่อธูปอย่างกลั้มมาจากหากิน
ลูกธูปอย่างตัวที่รอดตายจึงเล่าเรื่องให้แม่ฟังว่า "แม่จ๋า! แม่!
มีตัววัวหนึ่งใหญ่โตเหลือเกิน มาเหยียบลูกธูปของแม่ตาย
หมดเหลือแค่ตัวนี้" แม่ถามว่า "ตัวอะไรจึงใหญ่หนักหนา
ใหญ่เท่านี้ได้หรือไม่?" ว่าแล้วก็พองตัวขึ้น ลูกตอบว่า

“มันใหญ่กว่านั้นอีกแม่” แม่ยิ่งอ้างพองตัวขึ้นอีก แล้วถามลูกว่า “เท่านี้ได้อีกไหม?” ลูกตอบว่า “มันยังใหญ่ไม่ได้ครึ่งของมันเลย” แม่ยิ่งอ้างได้ฟังดังนั้นมีความโกรธมาก จึงพองตัวจนเกินขนาด เลยต้องแตกตาย

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัด ที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง วิวเหียบลูกซึ่งอ้างตาย เหลือตัวเดียว

ข. ข้อความต่อๆ ไป ลูก ตัว ที่ รอด ตาย เต่า เรื่อง ให้แม่ฟัง

ค. ข้อส่งท้าย แม่ยิ่งอ้างพองตัวจะให้เท่าตัวมัน ในที่สุดก็ต้องแตกตาย

แบบฝึกหัดที่ ๒๑

เรื่องอิฐ

ผู้สอนนำอิฐมาวางหน้าชั้นให้นักเรียนดู แล้วถามให้นักเรียนตอบปากเปล่าดังนี้

ถาม อิฐมีรูปอย่างไร?

ตอบ อิฐมีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีส่วนหนา

ถาม อัฐทำด้วยอะไร?

ตอบ อัฐทำด้วยดินเหนียว ทราญและแกลบประสมกัน

ถาม อัฐที่เผาแล้วเป็นสีอะไร?

ตอบ อัฐที่เผาแล้วสีแดง

ถาม ทำไมอัฐจึงมีขนาดเท่า ๆ กันได้?

ตอบ เพราะเขาใช้แบบพิมพ์กด

ถาม อัฐทำที่ไหนดีก?

ตอบ อัฐทำที่มณฑลกรุงเทพร คำบาลีสยามโลก กตอง
บ้านกะแซง กตองล้าน (สำหรับมณฑลอื่น ๆ ก็บอก
ไปตามชื่อตำบลที่ทำอัฐ)

ถาม อัฐมีประโยชน์อย่างไร?

ตอบ อัฐมีประโยชน์สำหรับก่อคอก ก่อกำแพง ก่อถนน ฯลฯ

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัด ที่ ๒)

อัฐเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า แคมีด้านหนา สีแดงเหมือนสี
ดินสุก ทำด้วยดินเหนียวทราญและแกลบประสมกัน กดลง
ในแบบพิมพ์ที่ทำไว้ ดังนั้นอัฐจึงมีขนาดเท่ากันทุกแผ่น การ
ที่เขาเผาก็เพื่อจะให้แข็งและทนทาน อัฐทำที่ตำบลสยามโลก

คลองบ้านกะแซง คลองสำน มณฑลกรุงเทพฯ ๑ ไร่ มี
ประโยชน์สำหรับก่อดัก ก่อกำแพงและก่อดิน

แบบฝึกหัดที่ ๒๒

เรื่องหุบเขา

วันหนึ่งชาวมากับบุตรจึงเข้าไปตามถนน พบชายสองคน
เคี้ยวหน่อแขมมา คนหนึ่งพูดว่า “ดูซี! ชายแก่กับบุตรนั้น
โง่มาก เขาจึงมาเคี้ยวไปได้ ที่จริงควรจะหั่นหั่นมันไป” ชาว
นาได้ฟังดังนั้นก็อุ้มบุตรและตัวเองขึ้นขี่ม้าไป พอเคี้ยวไปได้
ไม่กี่ทอด พบคนเคี้ยวทางอีกคนหนึ่งพูดกับเขาว่า “ท่าน
ใจโหดร้ายมาก ไม่มีความกรุณาต่อบ้างเลย ม้าตัวเดียว
ขึ้นไปถึงสองคน มันจะทนไหวหรือ? ท่านควรจะหามมัน
ไปซี” ชาวนาได้ฟังดังนั้น ก็มัดเท้าม้าติดกันเข้า ตัดทิ้งไม่
มาหามไป พอจะข้ามสะพานม้าเดินเท้าที่มัดไว้หลุด จึงพลัด
ตกลงไปในน้ำ กว้าเจ้าของจะช่วยให้ ม้านั้นดำดักน้ำตาย
เสียแล้ว ชาวนามีความเสียชายนามาก บ่นกับตัวเองว่า การ
ที่เขาต้องเสียม้าที่รักไป เพราะเขาเป็นคนหุบเขาเชื่อง่าย
ไม่คิดระวังเสียก่อน

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

ชาวนา กับ บุตร รุ่ง ม้า ไป คาม
ถนน

ข. ข้อความต่อๆ ไป

ชาวนาพบคนเฒ่าทาง เขาบอก
ให้ขี่ม้า ชาวนาขี่ เขาบอก
ให้ห้ามก็ห้าม

ค. ข้อส่งท้าย

เมื่อชาวนาหามม้าข้ามสะพาน
ม้าคนตกน้ำตาย ชาวนาวิ่ง
เดียวใจที่ตนเป็นคนหูเบา เชื่อ
คนง่าย

แบบฝึกหัดที่ ๒๓

เรื่องเพื่อนเทียม

ผู้สอนบอกเล่าเรื่องตามภาพข้างบนนี้ให้นักเรียนฟังโดยสังเขป แล้ว
ตั้งคำถามให้นักเรียนตอบปากเปล่าดังนี้.

ถาม ในภาพมีคนกี่คน ?

ตอบ ในภาพมีนมคน ๒ คน

ถาม ชาย ๒ คนนั้นพากันไปที่ไหน ?

ตอบ ชาย ๒ คนนั้นพากันเดินไปในป่า

ถาม ชาย ๒ คนนั้นพบอะไร ?

ตอบ ชาย ๒ คนนั้นพบหมี

ถาม เมื่อชาย ๒ คนพบหมี่เขาทำอย่างไร ?

ตอบ คนหนึ่งหันชนคนไม่ อีกคนหนึ่งนอนอยู่ที่พื้นดิน

ถาม หมี่ทำอะไรกับคนที่นอนอยู่ที่พื้นดิน

ตอบ หมี่มาคม ๆ แฉก ๆ ไป

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๒)

“ชายสองคนเคียวทางไปด้วยกันในป่า พบหมี่ตัวหนึ่งตรงเข้ามาจะกัด ชายคนหนึ่งวิ่งหนีชนคนไม่ อีกคนหนึ่งจะวิ่งหนีไปบ้างก็ไม่ทัน จึงนอนลงบนพื้นดินทำเหมือนอย่างคนตาย หมี่เข้าไปคม ๆ ที่ชายนั้นแฉก ๆ ไป เมื่อหมี่ไปไกลแล้ว ชายคนที่อยู่บนคนไม่จึงตรงมาหาเพื่อนแล้วถามว่า “หมี่พูดอะไรกับท่าน?” เพื่อนของเขาตอบว่า “หมี่พูดว่าอย่าไว้ใจเพื่อนผู้หนึ่งเอาตัวรอดเมื่อยามมีอันตราย”

แบบฝึกหัดที่ ๒๔

เรื่องท้องกับตัว

ครึ่งหนึ่ง ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มีมือ ปากและฟัน เป็นต้น เกิดทุ่มเถียงเถียงงอนกันขึ้นกับท้อง ส่วนเหล่านั้นหาความว่า ท้องไม่ได้ทำการงานอะไรอยู่เลย ๆ คอยแต่จะอึดเท่านั้น แต่ส่วนมือและเท้าต้องทำการต่าง ๆ เหน็ดเหนื่อย

มาก แม้ปากก็ต้องเคี้ยวอาหารสำหรับแต่จะให้ท้องอิ่ม ส่วน
 เหล่านี้เกิดอริยาบทซึ่งขึ้นมาจึงพากันนั่งเสีย มือก็ไม่หยิบ
 อาหารส่งเข้าปาก ปากก็ไม่อมอาหารไว้ และฟันก็ไม่เคี้ยว
 ด้วยหวังจะแกดั่งธรรมดาท้องให้อืดอยาก ในไม่ช้าร่างกาย
 ของคนนั้นก็ชும்ผลอมไป ส่วนที่คบคิดกันแกดั่งท้องก็พากัน
 อ่อนเพลีย จึงรู้ดังนั้นคิดว่า ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่จะเป็น
 สู้ขอยุได้ก็ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัด ที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มีมือ
 ปากและฟัน เกิดทู่เมื่อกำลัง
 ท้องหาว่าท้องไม่ได้ทำการงาน
 อะไร คอยแต่จะอิ่ม

ข. ข้อความต่อ ๆ ไป

ค. ข้อส่งท้าย

ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจึงพากัน
 นั่งเสียไม่ทำงาน

ในไม่ช้าร่างกายของคนนั้น ก็
 ชும்ผลอม ส่วนต่าง ๆ จึงรู้ดังนั้น
 คิดว่า ที่จะเป็นสู้ขอยุได้
 ก็ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน

แบบฝึกหัดที่ ๒๕

สนทนาโต้ตอบ เรื่อง ฝากนักเรียน

- บิดา ผมขอฝากเด็กเข้าเต้าเรียนสักคนหนึ่งได้หรือไม่
 ขอรับ?
- ครู ได้ขอรับ บุตรของท่านเคยเรียนชั้นไหนมาแล้ว?
- บิดา บุตรของผมกำลังเรียนชั้นประถมปีที่ ๒ ขอรับ
- ครู (ถามนักเรียน) เธอชื่ออะไร?
- นักเรียน ผมชื่อนาย.....ขอรับ (บอกชื่อจริง)
- ครู เธอเคยเรียนมาจากโรงเรียนไหน?
- นักเรียน ผมเคยเรียนมาจากโรงเรียน.....แล้วขอรับ
- ครู เธอมีใบสุทธิมาหรือไม่?
- นักเรียน มีขอรับ
- บิดา โรงเรียนเปิดเวลาอะไร?
- ครู โรงเรียนเปิดเวลา ๘ นาฬิกาขอรับ
- บิดา หยุดพักกลางวันเวลาอะไร?
- ครู หยุดพักกลางวัน เวลา ๑๓ นาฬิกาขอรับ
- บิดา โรงเรียนเลิกเรียนเวลาอะไร?
- ครู โรงเรียนเลิกเรียนเวลา ๑๕ นาฬิกาขอรับ

นักเรียน คุณครูจะให้ผมเรียนวันไหนหรือเมื่อไร ?

ครู ฟรังก์ได้ เพราะวันนั้นย้ายเสียแล้ว

บิดา ผมคาดะขอรับ (คำนับ)

ครู (คำนับ) เชิญขอรับ

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๑.)

แบบฝึกหัดที่ ๒๖

เรื่องหนูประชุมปรึกษากัน

หนูผึ้งหนึ่งอาศัยอยู่ในบ้านซึ่งมีแมวรบกวนอยู่เสมอ จะ
ออกไปเที่ยวหากินในที่ใด ก็ให้มันกักตัวเป็นกำลัง มันจึง
ปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรดี จึงจะหลบหลีกให้พ้นแมวได้
หนูเหล่านั้นต่างก็คิดเห็นแปลก ๆ กัน ในที่สุดลูกหนูตัวหนึ่ง
ออกความเห็นว่ ควรจะเอาลูกพรวนไปผูกคอแมว เมื่อแมว
มาจะได้ยื่นเสียงลูกพรวนแต่ไกล พอมีเวลาจึงหันทัน หนู
ทั้งหลายก็พากันเห็นชอบ ตกตงจะทำตามคำแนะนำของลูกหนู
หนูแก่ตัวหนึ่งซึ่งนั่งฟังอยู่ด้วย จึงถามขึ้นว่า “หนูตัวไหนจะเป็น
ผู้รับอาสาเอาลูกพรวนไปผูกคอแมวได้?” หนูทุก ๆ ตัวได้ฟัง
ก็พากันนิ่งกันไปหมด เพราะไม่มีหนูตัวใดจะทำได้

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง หนูฝูงหนึ่งกตัญญู ไม่กล้า
ออกเที่ยวหากิน

ข. ข้อความต่อๆ ไป หนูเหล่านั้นจึงปรึกษากัน ถูก
หนูตัวหนึ่งออกความเห็น ให้
เขาถูกพรวนไปผูกคอแมว

ค. ข้อส่งท้าย หนูแก้ตัวว่า ใครจะเป็นผู้
เขาถูกพรวนไปผูกได้ ไม่มีหนู
ตัวใดรับอาสา จึงต้องเลิก
ความคิดนั้น

แบบฝึกหัดที่ ๒๗

เรื่องเด็กหัวดี

(๑) ผู้สอนบอกว่าภาพข้างบนนี้ คือภาพมารดากับบุตร มารดาจะไปธุระ
 สั่งไม่ให้บุตรซุกซน พอมารดาไปแล้ว บุตรเอาไม้ขีดไฟมาขีดเล่น ไม้ขีดไฟ
 ไหม้กระดาษแล้วเลยติดเสื้อผ้าของเขา เขาตกใจ พอดีมารดามาถึงจึงช่วยไว้ทัน
 หาไม่เขาจะต้องเสียชีวิต ผู้สอนให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ลงในสมุด.

๑. ในภาพซ้ายเด็กหญิงกำลังทำอะไร ?
๒. มารดาของเด็กหญิงทำอะไร ?
๓. เด็กหญิงเล่นอะไร ?
๔. มีอะไรอยู่ใกล้ ๆ เด็กหญิงนั้น ?

๕. เด็กๆ เล่นไม้ขีดไฟดีหรือไม่? เพราะเหตุใด?
๖. ทำไมไฟจึงไหม้เด็กหญิงนั้นได้?
๗. เด็กหญิงนั้นได้รับผลอย่างไร?
๘. ใครมาช่วยเด็กหญิงนั้น?

(๒) ให้นักเรียนเรียงความตามใจความที่ตอบแล้วในข้อ ๑ ให้ได้ความดังนี้

หญิงคนหนึ่งมีบุตรคนเดียว เขารักใคร่มาก ได้ซื้อตุ๊กตาให้เล่น วันหนึ่งมารดามิรู้จะต้องออกไปนอกบ้าน จึงตั้งบุตรว่า “อย่าซุกซน ถ้าซุกซนกตัญญูมาจะถูกตี” แต่เด็กนั้นไม่เชื่อฟัง พอมารดาออกไปจากบ้าน ก็ค้นของต่างๆ มาเล่น ในที่สุดพบไม้ขีดไฟทั้งอยู่ถนัดถนี่ จึงจับขึ้นมาขีดเล่น พอไม้ขีดไฟลุกขึ้น เด็กหญิงตกใจทั้งไม้ขีดไฟลงบนกองกระดาษ กระดาษลุกขึ้นไหม้เสื้อผ้าของเธอ เขาตกใจร้องไห้โฮๆ พอตัวมารดามาถึงจึงช่วยดับทัน ถ้าหาไม่เด็กนั้นจะต้องตาย

แบบฝึกหัดที่ ๒๘

เรื่องกากับเหยี่ยว

กากับเหยี่ยวสัญญากันว่า ถ้าไปเที่ยวหากินได้อะไรมา จะต้องแบ่งกันคนละครึ่งเสมอ วันหนึ่งสัตว์ทั้งสองไปเที่ยวหากินด้วยกัน พบสุนัขจึงจอกคอกหนึ่งนอนหลับอยู่ใต้ต้นไม้

กากับเหี้ยมวตรงเข้าไปจะกิน เหี้ยมจึงพูดว่า “เราต้องถือตามสัญญาต้องแบ่งกันเสียก่อน แกจะเอาข้างไหนเล่า?” กากอบว่า “ข้าจะเอาข้างหัว” สุนัขจึงจอกได้ยินดังนั้นจึงออกอุบายพูดว่า “ฉันคิดว่า เหี้ยมเป็นสัตว์ที่คึกว่ากากวจะได้ข้างหัว เพราะส่วนหัวกินอร่อยกว่าส่วนอื่น ๆ” เหี้ยมได้ฟังดังนั้นก็มีใจกำเริบ พูดว่า “ถูกแล้ว ข้าต้องเอาข้างหัว” กากไม่ยอม เลยเกิดดกกันขึ้น ในที่สุดทั้งกาและเหี้ยมก็ถึงแก่ความตาย

(สอนตามวิธีสอนในหมวดเบ็ดเตล็ด แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

กากับเหี้ยมสัญญากันว่า เวล
ไปหากินถ้าได้อะไรมา จะแบ่ง
กันคนละครึ่ง

ข. ข้อความต่อๆ ไป

กากับเหี้ยมไปพบสุนัขจิ้งจอก
นอนเฝ้าอยู่ จึงคิดจะแบ่งกัน
กินตามที่ได้สัญญาไว้ สุนัข
จิ้งจอก แนะนำให้เหี้ยมกิน
ข้างหัว

ค. ข้อส่งท้าย

กากไม่ยอม จึงเกิดดกกันจนตาย

แบบฝึกหัดที่ ๒๙

เรื่องมะพร้าว

ผู้สอนควรหาเวลาพานักเรียนไปดูต้นมะพร้าวเสียก่อนเวลาสอน และในเวลาสอนหาทางมะพร้าว ผลมะพร้าว มาวางหน้าชั้นให้นักเรียนดูด้วย แล้วถามให้นักเรียนตอบทีละข้อ ๆ เมื่อได้รับความถูกต้องแล้ว เขียนหัวข้อลงบนกระดานดำดังนี้

๑. ราก เส้นตรง หยั่งลึกลงในดิน
๒. ต้น เป็นลำสูงชะลูด ไม่มีกิ่งก้าน สูงประมาณ ๓๐-๓๒ เมตร ข้างนอกแข็งข้างในอ่อน
๓. ใบ ออกตามก้าน ทั้งหมดเรียกว่าทาง
๔. ดอกและผล ดอกดีเห็ดธง เป็นพวง เรียกว่าจัน ผลติดกันเป็นพวงเรียกว่าทะลาย
๕. ที่เกิด ในประเทศที่มีอากาศร้อน เช่น ฝายามอินทีย
๖. ชนิด นาฬิกา หมูดี มะพร้าวไฟ
๗. ประโยชน์ ผลเป็นอาหาร ต้นทำท่อน้ำ ใบห่อของ กระตุกกกลางของใบทำไม้กวาด

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๒)

มะพร้าวมีรากเป็นเส้นตรง แดงออกจากโคนต้นหยั่งลึก
ลงในดิน ลำต้นข้างนอกแข็ง ข้างในอ่อน สูงตลอดไม่มีกิ่ง
ก้าน สูงเต็มที่ประมาณ ๓๐-๓๕ เมตร ใบมีทยอยออก
ตามก้าน รวมทั้งหมัดเรียกว่าหาง ดอกออกเป็นพวงเรียก
ว่าจั่น สีเหลือง พอดอกบานและร่วงก็เกิดผลติดกันเป็นพวง
เรียกว่าทะลาย ผลแก่สีแดง เมื่ออ่อนสีเขียว มะพร้าวชอบ
เกิดในที่ที่มีอากาศร้อน เช่นประเทศสยามและอินเดีย มีชื่อ
เรียกต่าง ๆ กัน เช่นนาฬิกา หมูดี มะพร้าวไฟ ประโยชน์
ของมะพร้าวมีหลายอย่าง เช่นผลรับประทาน ต้นทำท่อน้ำ
ใบห่อของ กระตุกกกลางของใบทำไม้กวาด

แบบฝึกหัดที่ ๓๐

เรื่องชาวสวนกับลูก

ชาวสวนผู้หนึ่งเมื่อใกล้จะตาย อยากจะสอนให้ลูกของ
ตนรู้จักการทำสวน จะได้ดำรงวงศ์ตระกูลต่อไป จึงเรียกลูก
เข้ามานั่งพร้อมหน้ากัน แล้วสั่งว่า “นี่แหละ เจ้าทั้งหลาย พ่อ
เจ็บจนจะสิ้นลมหายใจอยู่แล้ว ทรัพย์สินสมบัติที่พ่อจะให้เจ้า

นั้น พ่อได้ฝังไว้ในสวนหลังบ้านทั้งนั้น” พ่อตั้งดังนั้นแล้ว
 ชาวสวนก็สนใจ ครั้นพวกถูกปลงศพพ่อเสร็จจริง ก็นึกถึงคำ
 ที่พ่อสั่งไว้ได้ คำคืญว่าพ่อเขาทรัพย์สินไปฝังไว้ในสวนจริง
 จึงเขาจอบเสียมไปเที่ยวขุดพรวนดินค้นหาทรัพย์สินทั่วก็ไม่พบ
 นับตั้งแต่เขาได้พรวนดินไปแล้วคืนไม่ใน นั้นถึงออกงามเจริญดี
 ถึงฤดูมีดอกและผลตกเก็บขายได้เงินทวี ขึ้นกว่าปีก่อน ๆ หลาย
 เท่า ถูกชาวสวนจึงตั้งหน้าหากินในทางทำสวนต่อมา

(ตอนสามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

ชาวสวนผู้หนึ่งเจ็บหนัก จึง
 เรียกลูกมาสั่งว่าฝังศพ
 ไว้ในสวนหลังบ้าน ตั้งแล้ว
 ก็ตาย

ข. ข้อความต่อๆ ไป

ถูกชาวสวน เมื่อจัดการ ปลง
 ศพพ่อเสร็จแล้ว ต่างก็เที่ยว
 ขุดคุ้ยหาทรัพย์สินแต่ไม่พบ

ค. ข้อส่งท้าย

ตั้งแต่ถูกชาวสวนได้พรวนดิน
 ไปแล้ว คืนไม่ถึงออกงามดี
 ผลตก ถูกชาวสวนจึงหากิน
 ในทางทำสวนต่อมา

แบบฝึกหัดที่ ๓๑

สนทนาโต้ตอบ เรื่องเป็นนกอะไรดี

เด็กหญิงพวง เออ! จะถามอะไรสักข้อหนึ่ง ใครตอบดีจะให้รางวัล เดช ถ้าเธอจะต้อง กลายเป็นนกจะเป็นนกอะไร? ยอมให้บอกได้อย่างมาก ๓ ชนิด

เด็กหญิงเดช ถ้าฉันจะต้อง กลายเป็นนก ๑. ฉันจะเป็นนกอินทรี เพราะมันเป็นนกใหญ่ แข็งแรงบินเร็ว ๒. ฉันจะเป็นนกยูง เพราะรูปสวยขนงาม ร่าเื่อนน่ารัก ๓. ฉันจะเป็นนกเขาเพราะมันขี้เพราะดี

เด็กหญิงพวง รส ถ้าเธอจะต้องกลายเป็นนกจะเป็นนกอะไรบ้าง?

เด็กหญิงรส ถ้าฉันจะต้องกลายเป็นนก ๑. ฉันจะเป็นนกขุนทอง เพราะถึงแม้ว่าจะถูกจับมาขังไว้ในกรง เขาก็หัดให้พูดภาษากัน หิวก็ขอเขากินได้ ๒. ฉันจะเป็นนกนางแอ่น ถึงตัวเล็กก็จริง

แต่บินได้ไกล ๓. ฉันจะเป็นแร้งเพราะมัน
มีอายุยืน

เด็กหญิงพวง

สุด เชลลจะจะเป็นนกอะไรบ้าง ?

เด็กหญิงสุด

เวลาดนฉันยังนึกชอบนกอื่น ๆ ไม่ออก ฉันชอบ
เป็นไก่อย่างเดียวนะ เพราะมันหั่นหางกินมีความ
โอบอ้อมอารีเพื่อน เวลาหากินถ้าพบอาหาร
อะไร ก็เรียกเพื่อนของมันมากินด้วย

เด็กหญิงพวง

คุณครูคะ เชิญตัดสินให้ฉันดีกว่า ใครควร
จะได้รับรางวัล

ครูแจ้ง

ได้! แต่ถ้าฉันจะตัดสินเอาตาม ธรรมชาติของนก
ก็จะเป็นคนดีแก่พวกเธอ เพราะนกชนิด
หนึ่ง ๆ ย่อมเหมาะตามกำเนิดของมัน ฉัน
เห็นว่าควรตัดสินให้ตามความต้องการ การของ
พวกเธอ ดีกว่า ควร จะตัดสินให้สุดได้รับ
รางวัล เพราะความต้องการของเขาเป็นคุณ
ประโยชน์แก่หมู่คณะ ไม่เห็นประโยชน์ตน
อย่างเดียว

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๕.)

แบบฝึกหัดที่ ๓๒

เรื่องชายโง่กับกลอง

ชายโง่ต้องคนพากันไปเที่ยวดูงานแห่งหนึ่ง ในงานนั้นมีเครื่องกำดั่งบรรเลงเพลงอยู่อย่างไพเราะ ชายโง่ทั้งสองนั้นยืนฟังอยู่ครู่หนึ่ง ได้ยินเสียงกลองดัง ตึง! ตึง! เขามีความประหลาดใจจึงพูดกันว่า “คงจะมีอะไรดีอย่างหนึ่งอยู่ในกลองนั้นเป็นแน่ จึงมีเสียงดังได้ เราจะต้องตรวจดูให้ได้”

ชายโง่ทั้งสองคน คอย อยู่จนพวกแตรหยุดพัก พากันออกไปหมด จึงตรงเข้าไปช่วยกันเจาะกลองนั้นคนละข้าง เขามีอดังเข้า ไป พอมือกระทบกัน ต่างคนต่างร้องขึ้นว่า “จับตัวได้แล้ว”

แต่ทั้งคู่ก็กันไปดึงกันมา ภายหลังคนตีกลองมาพบเข้า ต้องแข็งแรงกันอยู่เป็นเวลานาน ชายโง่ทั้งสองคนนั้นจึงเข้าใจ

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

ชายโง่สองคนไปดูงาน ในงาน
นั้นมี เครื่องกำดั่งบรรเลง อยู่
เขาได้ยินเสียงกลอง ดัง
ว่ามีอะไรอยู่ในกลอง

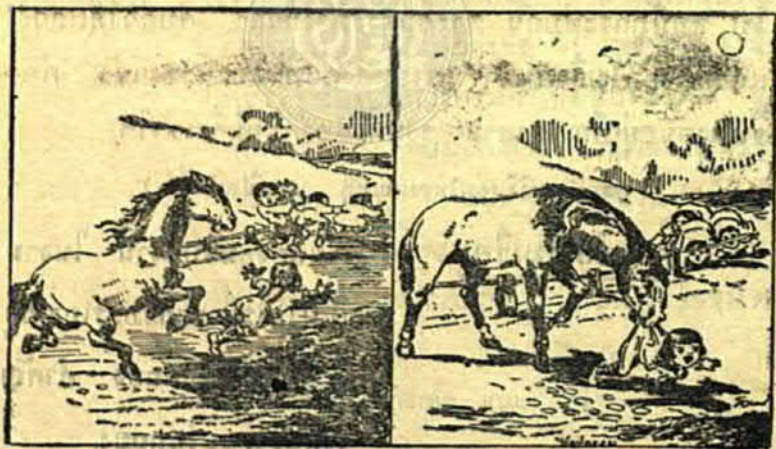
ข. ข้อความต่อไป ชายสองคนเจาะ กดอง คนละ
ข้าง แล้ว เขา มีอ ตั้วง เข้า ไป
มีอ กระทบกันเข้า จับคั้งกัน
อยู่นาน

ค. ข้อส่งท้าย เจ้าของกดองมา^๕แรงให้ชาย
สองคนนั้นพังจึงเข้าใจ

แบบฝึกหัดที่ ๓๓

เรื่องม้ามีใจกรุณา

(๑) ผู้สอนบอกว่าภาพข้างบนนี้ คือภาพเด็กเล็ก ๆ กำลังวิ่งเล่นกันอยู่ มีม้าตัวหนึ่งวิ่งมา เด็กเหล่านั้นตกใจพากันวิ่งหนี ขณะที่กำลังวิ่งหนีไปนั้น เด็กคนหนึ่งไปสะดุดก้อนอิฐล้มลง ม้าคาบเขาไปวางไว้ริมถนน

ผู้สอนให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ลงในสมุด

๓. ภาพซ้ายเป็นภาพอะไร? มีอะไรอยู่ในภาพนั้น?

๔. มีเด็กกี่คนในภาพนั้น?

๕. เด็กทั้งหลายเห็นม้าทำอย่างไร?

๖. เด็กคนหนึ่งเป็นอย่างไร?

๗. ม้าวิ่งไปถึงเด็กคนหนึ่ง มันทำอย่างไร?

(๒) ให้นักเรียนเรียงความ ตามใจความที่ตอบแล้วในข้อ ๑ ให้ได้ความดังนี้

“เด็กหลายคนกำลังวิ่งเล่นกันอยู่กลางแจ้ง มีม้าตัวหนึ่งวิ่งมาทางนั้น เด็กเหล่านั้นจึงพากันวิ่งหนี เด็กคนหนึ่งเป็นคนเด็กกว่าเพื่อน เวลาที่วิ่งหนีไปสะดุดก้อนอิฐล้มลง พอที่ม้าตัวนั้นวิ่งมาถึงเด็กที่ล้มลง จึงคาบเขาไปวางไว้ริมถนนอีกข้างหนึ่ง แล้ววิ่งต่อไป”

เรื่องนี้น่าสนใจว่า แม้แต่สัตว์ยังรู้จักมีใจกรุณาถึงเพียงนี้ เด็กทั้งหลายซึ่งรู้จักผิดชอบชั่วดีกว่าสัตว์ ควรจะมีความกรุณาต่อกันให้มาก

แบบฝึกหัดที่ ๓๔

เรื่องนายพรานกับไก่ฟ้า

นายพรานผู้หนึ่งเขาเข้าไปซึ่ง คั่นกไว้ ที่กลางป่าแถวกับ
มาแอบพุ่มไม้คอยดูอยู่ ในเวลานั้นมีไก่ฟ้าตัวหนึ่งบินผ่านมา
เห็นเมื่อดังที่นายพรานไปรอยต่อไว้ ก็ลงมาจิกกิน จนต้อง
เข้าไปคิดช่วย จะคืนรณดักเท่าไรก็ไม่หลุด เมื่อนายพราน
เห็นดังนั้นก็รีบไปจับตัวมา ไก่ฟ้ามีความกลัวมาก จึงร้อง
วิงวอนขอให้ปล่อยตัวไป และสัญญาว่าจะไปล่อลวงพวก
เพื่อนให้มาติดช่วยอีกเป็นอันมาก นายพรานได้ยินดังนั้นจึง
ว่าแก่ไก่ฟ้าว่า “ผู้ที่มีใจคิดจะล่อลวงพวกเพื่อน เพื่อเอา
ชีวิตของตัวรอดเช่นนั้น ไม่ควรจะมีชีวิตอยู่ให้หนักแผ่นดิน”
ว่าแล้วก็เชือดคอไก่ฟ้าเสียทันที

(สอนทวนวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

นาย พราน เขา เข้าไป ซึ่ง คั่น
กไว้ที่กลางป่า

ข. ข้อความต่อ ๆ ไป

ไก่ฟ้าคิดช่วยของนายพราน จึง
อ้อนวอนขอชีวิตว่าจะไป ล่อ
ลวงพวกเพื่อนมาให้

ก. ข้อส่งท้าย

นายพรานไม่ยอม และฆ่าไก่
ฟ้าตัวนั้นเสีย

—๐—
แบบฝึกหัดที่ ๓๕

เรื่อง เกลือ

ผู้สอนนำเกลือ ๒ ชนิดคือ เกลือสินเธาว์และเกลือธรรมชาติมาให้นักเรียนดู แล้วถามให้นักเรียนตอบทีละข้อๆ เมื่อได้ความถูกต้องแล้ว เขียนหัวข้อลงบนกระดานดำดังนี้

๑. ลักษณะ เป็นก้อนๆ ขนาดเท่ากำปั้นกรวด
๒. สี เทาบ้าง ขาวบ้าง
๓. ชนิด ต้องชนิดคือเกลือสินเธาว์ เกลือธรรมชาติ
๔. ทำอย่างไร? เกลือสินเธาว์ขุดจากดิน เกลือธรรมชาติทำจากน้ำเค็ม ทั้งให้แดดขับจนแห้ง
๕. ทำที่ไหน? ตาม จังหวัด ซึ่งตั้งอยู่ชายทะเลเช่น สมุทรสาคร สมุทรปราการ และสมุทรสงคราม
๖. ประโยชน์ ประสมอาหาร ได้เนื้อสัตว์กันเน่า และทำขี้เถ้า

(ตอนตามวิธีสอนในหมอบเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๒)

“เกลือมีลักษณะเป็นก้อน ๆ คล้ายก้อนกรวดขนาดเล็ก มีรสเค็ม สีขาวบ้าง เทาบ้าง มีสองชนิด คือเกลือสินเธาว์ และเกลือธรรมชาติ เกลือสินเธาว์ขุดได้จากในดิน เกลือธรรมชาติทำจากน้ำเค็ม ทั้งไว้ให้เค็มจับจนน้ำแห้งเหลือแต่ธาตุเกลือ ทำกันมากที่จังหวัดซึ่งตั้งอยู่ชายทะเล เช่นสมุทรสาคร สมุทรปราการ และ สมุทรสงคราม เกลือมีประโยชน์มาก คือใช้ปรุงรสอาหาร ได้เนื้อสัตว์กันน้ำ เช่นเนื้อเค็ม ปลาเค็ม นอกจากนี้ยังใช้ทำยาได้อีก ”

แบบฝึกหัดที่ ๓๖

เรื่องเพื่อนแท้

ชายคนหนึ่งเลี้ยงม้าไว้สองตัว มันรักใคร่กันมาก เวลาตากแดดก็ไม่มีความรังเกียจกัน เวลาหุ่ยก็อยู่คอกเดียวกัน หน้าที่เจ้าของให้กินก็แบ่งกันกิน ภายหลังม้าตัวหนึ่งเจ็บตายไป ม้าตัวที่อยู่มีความเสียใจ ไม่เป็นอันกินอันนอน หน้าที่เจ้าของนำมาให้ก็ไม่กิน มันส่งเสียงร้องเหมือนดังกับจะเรียกให้เพื่อนของมันมากินด้วย เจ้าของพยายามหา

ทางที่จะให้มันลืมเพื่อนของมัน โดยหาม้าตัวอื่นมาให้เป็น
เพื่อน แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ ในที่สุดม้าตัวนั้นก็ตาย เจ้า
ของจึงเอาไปฝังไว้ใกล้ ๆ กัน

เรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้แต่สัตว์มันยังรักใคร่กันมากถึง
เพียงนี้

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

ชายคนหนึ่งเลี้ยงม้าไว้สองตัว
มันรักใคร่กันมาก

ข. ข้อความต่อ ๆ ไป

ม้าตัวหนึ่งตาย

ค. ข้อส่งท้าย

ม้าตัวที่อยู่ แสดงความเสียใจ
ไม่กินไม่นอน จนตาย

แบบฝึกหัดที่ ๓๗

เรื่องทุ่งนา

(๑) ผู้สอนบอกว่าภาพข้างบนนี้ คือภาพนา มีชาวนา กำลังแบก
เครื่องมือไปทำนา มีภาพโรงนา ลำคลอง เรือ และต้นไม้อยู่ท่ามกลางทุ่งนา
และมีภาพควงอาทิด้วยเช่นกัน

๑. ภาพนี้เป็นภาพอะไร ?
๒. ทุ่งนาตั้งอยู่ที่ไหน ?
๓. ทุ่งนามีอะไร ?
๔. ทุ่งนามีอะไร ?
๕. เจ้าของทุ่งนาเป็นใคร ?

๖. เจ้าของกระท่อมถ่ออะไร?
๗. เขาถ่อเครื่องมื่อไปทำไม?
๘. เวลานั้นเป็นเวลาอะไร?
๙. ทำไมจึงรู้ว่าเป็นเวลานั้น?
๑๐. ถ้าเขามีธุระจะต้องไปทางน้ำเขาใช้อะไร?

(๒) ให้นักเรียนเรียงความ ตามใจความที่ตอบแล้วในข้อ ๑ ให้ได้ความดังนี้

มีกระท่อมเล็ก ๆ หลังหนึ่งตั้งอยู่ท่ามกลางน้ำ หน้ากระท่อมมีคลองเล็ก ๆ สายหนึ่ง ในคลองมีเรือจอดอยู่ลำหนึ่ง หลังกระท่อมมีต้นไม้ใหญ่ ๆ ขึ้นอยู่หลายต้น ดูเป็นทิวเขื่อน้ำอยู่ ผู้ที่อยู่ในกระท่อมนี้เป็นชาวฉะเชิงเทรา เวลาเช้าเขาก็ถ่อจอบเดินแต่ละเครื่องมื่ออื่น ๆ ออกไปทำนา ถ้าเขามีธุระจะไปทางน้ำเขาก็ใช้เรือ ถ้าจะไปทางบกเขาก็เดิน เขาไม่ต้องใช้รถยนต์ รถม้า เรือกลไฟ เหมือนอย่างคนที่อยู่ในพระนคร แต่เขามีความสุขสบายไม่ต้องเดือดร้อนเหมือนกัน

แบบฝึกหัดที่ ๓๘

เรื่องต้นไทรกับต้นอ้อ

คืนวันหนึ่งเกิดพายุพัด ต้นไทรใหญ่ต้นหนึ่งอยู่ริมหน้าต่างลมไม่ไหว ก็หักโค่นลอยน้ำไปติดต้นอ้อยอยู่ชายคดิ่งแห่งหนึ่ง รุ่งขึ้นต้นไทรเห็นต้นอ้อยเป็นปกติ ไม่มีต้นใดหักโค่นเกิดสงสัยจึงถามต้นอ้อยว่า “เมื่อคืนนี้พายุพัด พัดเอาเราหักโค่นลอยน้ำมา พวกท่านล้วนแต่เป็นต้นไม้เล็ก ๆ ทำไมจึงไม่หักโค่น?” ต้นอ้อยจึงตอบว่า “เราถูกพายุพัดเหมือนกัน แต่เราเป็นต้นไม้อ่อน เมื่อลมพัดแรงเราเอนตัวไปตามลมจึงไม่หักโค่น” ต้นไทรได้ฟังดังนั้นจึงนึกว่า “ถึงเราเป็นต้นไม้ใหญ่โตแต่เราไม่รู้จักผ่อนผันหดถอย เราที่เป็นอันตรายได้ ต้นอ้อยเหล่านี้ถึงเป็นต้นไม้เล็ก ๆ ก็จริง แต่รู้จักหลบหลีกภัยจึงพ้นอันตราย”

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

ต้นไทรถูกพายุพัดหักโค่นลอยน้ำไปติดอยู่ที่ต้นอ้อย

ข. ข้อความต่อ ๆ ไป

ต้นไทรเห็นต้นอ้อยไม่เป็นอันตราย จึงถามต้นอ้อยได้ความว่า เมื่อ

ถูกพายุก็ก่ออันตรายไปจึงไม่เป็น
อันตราย

ค. ข้อส่งท้าย

ต้นไทรวัดว่า ไม่รู้จักหลัก
เพียงผอนผองจึงเป็นอันตราย

แบบฝึกหัดที่ ๓๔

เรื่องหน

ผู้สอนหาหนังสือกรมาให้นักเรียนดู แล้วถามให้นักเรียนตอบทีละข้อๆ
เมื่อใดความถูกต้องแล้ว เขียนหัวข้อลงบนกระดานดำดังนี้

๑. ๖๖

หน้ายาว ปากเต็ม ขนาดเท่ากระบอก
หรือกะแต

๒. ส่วนตัว

- ก. ถนน
ข. ทาง

- ค. เดิมเด็ก แห่หม

๓. ส่วนหัว

- ก. ตาโต เห็นในที่มืด
ข. หูใหญ่ ฟังเสียงได้ดี
ค. หงอนแข็งแรง ถูกอะไรก็งัดง่าย
ง. พันคมรูปคล้ายตัว ข้างบนต้องชี้
ข้างล่างต้องชี้

๕. ส่วนหาง ยาวเป็นวง ๆ
 ๕. ขนิค หลายขนิค หนูหริ่ง หนูผี หนูทุก
 หนูตะเภา หนูท้องขาว
 ๖. โทษ นำเชือกภาพ โรคมาสู่คน และกัณฐีของ
 ให้เสีย

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัด ที่ ๒)

หนูรูปร่างค่อนข้างน่าเกลียด หน้ายาวปากเลี่ยม ขนาด
 ตัวเท่ากับกระรอกหรือกระแต ขนนุ่มสีมอ ๆ ส้มเป็นสัตว์ที่
 หาถิ่นกลางคืน ขาดันวิ่งคล่อง เด็ดเด็กแหลมจิ้งจอกขึ้นตาม
 ฝาและเสาได้ คาโต เห็นในที่มืด หนูใหญ่ฟังเสียงอะไรได้ดี
 หนวดแข็งถ้ากระทบอะไรเขารู้ได้ง่าย ใช้เป็นเครื่องคลำทาง
 อย่างแมว พันคมรูปร่างคล้ายตัวมดสี (ข้างบนสองซี่
 ข้างล่างสองซี่) หางยาวกว่าตัวเป็นวง ๆ หนูมีหลายชนิด
 คือ หนูหริ่ง หนูผี หนูทุก หนูตะเภา หนูท้องขาว ฯลฯ หนู
 ไม่มีประโยชน์แก่คนเลย มีหน้าซำยังนำเชือกโรคอันร้ายแรง
 คือภาพโรคมาสู่คน และกัณฐีของให้เสียไป เราควรจะต้อง
 กำจัดมันเสียอย่าให้มีอยู่ในบ้านได้

แบบฝึกหัดที่ ๕๐

เรื่องสุนัขช่วยคน

ผู้สอนบอกว่าภาพซ้ายมือเป็นภาพเด็กขึ้นตกปลา สุนัขนั่งอยู่ใกล้ๆ ภาพขวามือ เด็กตกน้ำ สุนัขกระโดดลงไปช่วย เด็กกอดคอสุนัข แล้วเข็นหัวขึ้นให้ดังต่อไปนี้

- ก. เด็กกรุณาสัตว์
- ข. เด็กไปไหนสุนัขตามไปด้วย
- ค. วันหนึ่งเด็กไปตกปลา
- ง. เด็กตกน้ำ
- จ. สุนัขกระโดดลงไปช่วยเด็ก
- ฉ. เด็กกอดคอสุนัข

เมื่อเรียบเรียงแล้ว ควรให้ได้อรรถาธิบาย

เด็กคนหนึ่งเป็นคนมีใจกรุณาดี เขาเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่ง ถ้ามีอะไรก็ให้มันกินเสมอ จนสุนัขรักเด็กนั้นมาก ถ้าเด็กจะไปไหน มันก็ตามไปด้วยเสมอ วันหนึ่งเด็กไปตกปลา สุนัขตามไปด้วย ขณะที่เด็กกำลังตกปลาอยู่นั้น เท้าพลาดพลัดตกลงไปในน้ำ สุนัขจะโดดลงไปช่วย เด็กก็คอยสุนัขไว้แน่น สุนัขพาเข้าตลิ่ง เด็กจึงรอดจากอันตราย

แบบฝึกหัดที่ ๔๑

เรื่องช่วยเหลือเพื่อน

ชายคนหนึ่งพายเรือไปเที่ยวตามลำน้ำ เห็นเด็กชุกชนคนหนึ่ง เขาก็นึกสงสารจึงพายเรือเข้าไปหมายจะช่วย แต่ทันใดนั้นมันก็เบรคหน้าอกต้องตัวมันลงไปยังน้ำที่ตกลงมา แล้วช่วยกันจับกับข้างตลิ่งพาขึ้นไปยังฝั่ง ชายคนนั้นก็พายเรือตามไปแค่พอเขาไปเกือบจะถึงที่มันพัก มันก็เบรคหน้าอกต้องตัวมันลงไปยังน้ำที่ตกลงมา เพื่อนที่ถูกขว้างมันหนีค่อไป ชายคนนั้นอยู่ใกล้ ๆ และมีบันทึถ้าเขาจะยิงก็ได้ แต่เขาไม่ยิงเพราะเขาสงสารมัน

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

ชายคนหนึ่งเห็น เด็กเขา ก้อน
หินขว้างนกเป็ดน้ำตกลงในน้ำ

ข. ข้อความต่อๆ ไป

นกเป็ดน้ำอีกสองตัวมาพานก
ตัวที่ตกลงมานั้นไป

ค. ข้อส่งท้าย

ชายคนนั้นมีบ่นจะยิงนกนั้นก็
จะได้ แต่เขาไม่ยิงเพราะ
เขาดังสารมัน

แบบฝึกหัดที่ ๔๒

เรื่องมด

ผู้สอนนำมดมาให้นักเรียนดู แล้วถามให้นักเรียนตอบทีละข้อๆ เมื่อได้
ความถูกต้องแล้ว เขียนหัวข้อลงบนกระดานคำดังต่อไปนี้

๑. รูปร่าง ยาว แบน คมข้างหนึ่ง เป็นสันข้างหนึ่ง
มีตามดำหรรบถือ

๒. ทำด้วย เหล็ก ทองเหลือง

๓. ชะนิค มีตบง มีตพบ มีตคอก มีตชยุ ฯลฯ

๔. ทำที่ไหน? ทำในประเทศเรา กับซื้อมาจากต่าง
ประเทศ

๕. ประโยชน์ ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับ ตัด ผ่า พัน
ปอก คว้าน

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๒)

มีดทำเป็นรูปยาวแบน ข้างหนึ่งคมข้างหนึ่งเป็นด้าม มี
ด้ามสำหรับถือ ด้ามทำด้วยเขายาว กระดุกบ้าง ไม้บ้าง ตัว
มีดทำด้วยเหล็กบ้าง ทองเหลืองบ้าง แต่โดยมากทำด้วยเหล็ก
มีชนิดและขนาดต่าง ๆ กัน บางชนิดยาว บางชนิดสั้น
บางชนิดใหญ่ บางชนิดเล็ก มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น
มีดบาง มีดพับ มีดดอก มีดซุยเป็นต้น มีดที่เราใช้กันโดยมาก
มาจากต่างประเทศ แต่ที่ทำในเมืองเราเองก็มี ประโยชน์ของ
มีด ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับ ตัด ผ่า พัน ปอก คว้านสิ่งต่าง ๆ

แบบฝึกหัดที่ ๔๓

สนทนาโต้ตอบ เรื่องตัดสินความ

เด็กชายชาว แกพากันมาหาฉันทำไม ?

“ ” เขียว ฉันมาขอให้เธอช่วยตัดสินเรื่องมังกุคให้ฉันหน่อย

- เด็กชาย ชาว เรื่องมังกุคอะไรกัน ?
- „ „ เขียว ฉันเก็บมังกุคได้ผดหนึ่ง แดงจะแย่งเอาไป
- „ „ ชาว แดงทำไมแกจึงแย่งมังกุคของเขาล่ะ !
- „ „ แดง เพราะฉันเป็นคนเห็นมังกุคนั้นก่อน
- „ „ ชาว แก่ไปกับเขาด้วยหรือ ?
- „ „ แดง เวลานั้นฉันเดินอยู่ด้วยกันกับเขา
- „ „ ชาว แก่จะให้ฉันคัดสินให้เหมือนกันหรือ ?
- „ „ แดง จ๊ะ
- „ „ ชาว ถ้าฉันคัดสินอย่างไร แก่ก็ต้องทำตามนะ
- „ „ เขียว กับ } (ตอบพร้อมกัน) จ๊ะ
- „ „ แดง
- „ „ ชาว ส่งมังกุคนั้นมาน
- „ „ เขียว (ส่งมังกุคให้)
- „ „ ชาว (แบ่งเปลือกมังกุคออก ๒ ซีก) เขียวแกเป็นคนเก็บได้เอาไปซีกหนึ่ง แดงแกเป็นคนเห็นเอาไปอีกซีกหนึ่ง เนื้อข้างในนี้เป็นค่าจ้างคัดสินของฉัน

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๑.)

แบบฝึกหัดที่ ๔๔

เรื่องพ่อค้าเกเรกับวัวต่าง

วัวต่างของพ่อค้าเกเรตัวหนึ่ง เจ้าของใช้ให้บรรทุกเกลือไปขายเนือง ๆ ครึ่งหนึ่งวัวต่างตัวนั้นเคี้ยวข้ามห้วยเหี้ยมหิน พลัด พัดตกลงไปในแอ่งน้ำในห้วย กว่าเจ้าของจะลงไปรุ่งขึ้นมาได้ ก็พอเกลือที่บรรทุกต่างอยู่บนหลังจะถายน้ำไปหมด เมื่อวัวขึ้นมาบนบกก็ตั้งเบ้าหตัง จึงนึกว่าที่ไต่ลงไปแช่อยู่ในน้ำนั้น ทำให้ของที่บรรทุกอยู่บนหลังเบาขึ้น แต่นั่นมาเมื่อเจ้าของบรรทุกเกลือไปถึงแม่น้ำลำคลองแห่งใด วัวต่างตัวนั้นก็แก้งลงไปในนอนในน้ำ จนเกลือละลายเสียทุกคราว พ่อค้าเห็นวัวโง่งเช่นนั้น คราวหลังจึงแก้งเขานุ่นบรรทุกแทน ให้มันหนักเท่ากับเกลือที่เคยบรรทุกมาแต่ก่อน ฝ่ายวัวไม่เท่า ครั้นไต่ไปถึงหัวน้ำก็ลงไปนอนแช่น้ำเสียอีก คราวนั้นลูกน้อง กลับหนักขึ้นกว่าเวลาแห่ง วัวตัวนั้นต้องหนักหลังยิ่งกว่าแต่ก่อน เลยเช็ดไม่กล้าลงไปในน้ำอีก

(สอนตามวิธีสอนในหมายเหตุ แบบฝึกหัดที่ ๓)

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

พ่อค้าใช้วัวต่างบรรทุกเกลือ
ไปขาย วัวต่างตกลงไปใน
แอ่งน้ำ เกลือละลาย

ข. ข้อความต่อๆ ไป

วัวต่างคิดว่าการที่ลงไปแช่
น้ำทำให้น้ำหนักเบาขึ้น ภาย
หลังเมื่อเจ้าของบรรทุกเกลือ
ไปขาย มันแก้งดงไปนอน
ในน้ำเสียทุกคราว

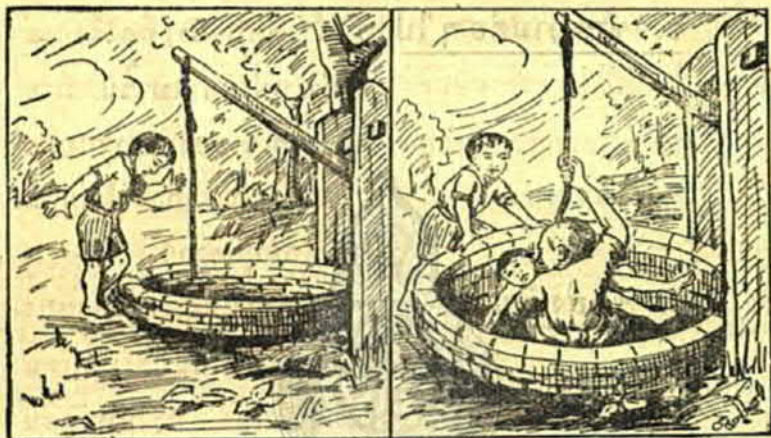
ค. ข้อส่งท้าย

เจ้าของจะแก้ความโง่งของ
มัน จึงเอานุ่นบรรทุกแทน
เมื่อนุ่นถูกน้ำ ทำให้หนักขึ้น
กว่าเดิม มันเคยเช็ด

แบบฝึกหัดที่ ๕๕

เรื่องเด็กตกบ่อ

ผู้สอนบอกว่า ภาพข้างบนนี้ไม่มีข้อความดังนี้ คือ

ก. ข้อเริ่มเรื่อง

เด็ก ๒ คนไปเล่นอยู่ข้างบ่อ

ข. ข้อความต่อๆ ไป

เด็กคนหนึ่งตกบ่อ อีกคน
หนึ่งร้องโวยวายขึ้น

ค. ข้อส่งท้าย

ชายคนหนึ่งได้เชือกถลงไปช่วย
เด็กที่ตกบ่อ

เมื่อเรียบเรียงแล้วต้องให้ได้ข้อความดังนี้

เด็กสองคนอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ชอบเล่นด้วยกัน
เสมอ วันหนึ่งพากันไปวิ่งเล่นใกล้ๆ บ่อที่ชาวบ้านเขาขุดไว้
ใช้น้ำ เด็กคนหนึ่งตกลงไปในบ่อนั้น จะขึ้นก็ขึ้นไม่ได้ เด็ก
อีกคนหนึ่งเห็นดังนั้นจึงร้องไวยวายนั่น เมื่อชาวบ้านใกล้เคียง
ได้ยินเสียงเด็กร้อง ก็วิ่งไปดูเห็นเด็กตกอยู่ในบ่อ ต่างก็พา
กันตกตะลึงย่นตลบเถย ทันใดนั้นมีชายคนหนึ่งได้สติก่อน
คนอื่นๆ เขาเอาเชือกผูกกับต้นไม้ใกล้ปากบ่อ แล้วได้เชือก
ลงไปช่วยเอาเด็กนั้นขึ้นมาได้

762

